

Economisch Weekblad

voor Nederlandsch-Indië

Orgaan van het Departement van Economische Zaken met medewerking van Hoofden van Departementen, Diensten en Bedrijven, alsmede van niet-ambtelijke personen en organisaties.

8e Jaargang

20 JANUARI 1939

No. 3

De vetvoorziening in Duitschland.

Werd in het „Economisch Weekblad” No. 41 van 14 October j.l. een overzicht gegeven van de huidige situatie op de oliën- en vettenmarkt in het algemeen, terwijl meer in het bijzonder het verbruik van oliën en vetten in het voornaamste land van consumptie en import, te weten de V.S. van Amerika werd nagegaan, zoo moge thans de toestand in het nà de V.S. van Amerika belangrijkste importland, Duitschland, in beschouwing worden genomen.

De positie der oliën en vetten in Duitschland treedt duidelijk naar voren uit de onder volgende cijfers, ontleend aan de publicatie „Review of the Oilseed, Oil and Oil Cake Markets for 1937” van Frank Fehr & Comp. te Londen, welke een beeld geven van de netto-invoeren van oliën en vetten — in tons van 1.016 kg — gedurende de jaren 1935, 1936 en 1937 in de belangrijkste landen van consumptie.

Allereerst valt op de uiterst geringe export van oliën en vetten uit Duitschland, ten opzichte van de andere

in deze tabel opgenomen landen, met uitzondering van de V.S. van Amerika. Tegenover een gemiddelden invoer (in de jaren 1935/37) van circa 949.650 tons, staat een doorsnee-uitvoer van slechts 35.000 tons, hetgeen neerkomt op een percentage van circa 3,7. Voor de V.S. van Amerika bedraagt de verhouding 8,1% en voor Engeland, Frankrijk en Nederland respectievelijk 15,6, 16,7 en 84,3%. Het hooge percentage van Nederland geeft intusschen geen geheel juiste vergelijkingsbasis, aangezien in de uitgevoerde hoeveelheden een zeker kwantum „doorvoer-goederen” is begrepen, hoewel ook groote hoeveelheden oliezaden in het Moederland worden verwerkt. De veekoeken worden dan in het binnenland verkocht en de oliën grotendeels uitgevoerd. Een specificatie van de in- en uitgevoerde hoeveelheden — in tons van 1.016 kg olie-equivalent — van oliehoudende zaden, plantaardige en dierlijke oliën gedurende de maanden Januari/Augustus in de jaren 1935/38 volgt hieronder ¹⁾.

Landen	Jaar	Invoer			Export in olie-equivalent	Netto-import in olie-equivalent
		Oliën	Olie-equivalent van oliezaden	Totaal in olie-equivalent		
V. S. van Amerika	1935	795.608	339.842	1.135.450	82.152	1.053.298
	1936	692.459	300.915	993.374	98.388	894.986
	1937	790.743	419.128	1.209.871	91.084	1.118.787
Duitschland	1935	463.023	407.968	870.991	30.000	840.991
	1936	401.650	580.977	982.627	25.000	957.627
	1937	436.388	558.955	995.343	50.000	945.343
Engeland	1935	410.908	459.745	870.653	160.239	710.414
	1936	425.568	449.601	875.169	127.374	747.795
	1937	453.861	478.875	932.736	131.685	801.051
Frankrijk	1935	85.497	477.588	563.085	105.828	457.257
	1936	109.976	520.923	630.899	93.407	537.492
	1937	96.174	540.992	637.166	106.683	530.483
Nederland	1935	125.370	251.567	376.937	338.349	38.588
	1936	132.803	229.033	361.836	288.997	72.839
	1937	170.737	238.150	408.887	339.975	68.912

¹⁾ Overgenomen uit „Oliën, Vetten en Oliezaden”, No. 20 van 12 Nov. 1938.

Voor de berekening van het olie-equivalent der olie-zaden werden — in navolging van Frank Fehr — de volgende percentages voor het oliegehalte aangenomen:

Raapzaad	35%	Sesamzaad	45%
Hennepzaad	30%	Lijnzaad	30%
Zonnebloemzaad	30%	Sojaboonen	15%
Grondnoten, gepeld	43%	Palmpitten	45%
Grondnoten, ongepeld	32%	Copra	63%

Invoeren Jan./Aug.	1935	1936	1937	1938
Raapzaad	1.415	1.823	513	903
Hennepzaad	1.118	1.918	1.935	1.103
Zonnebloemzaad	2.324	5.163	1.100	745
Grondnoten, ongepeld	1.250	3.890	850	1.880
„ gepeld	43.284	85.921	85.060	77.397
Sesamzaad	883	755	7.324	133
Lijnzaad	45.559	45.636	37.948	35.647
Sojaboonen	52.576	63.373	54.717	71.876
Palmpitten	70.071	108.589	94.037	85.443
Copra	38.765	73.286	76.733	100.855
Oleo-oil	—	164	13	13
Premier jus	34	2.371	692	625
Reuzel	14.005	21.769	22.222	30.399
Walvischtraan, niet gehard	—	—	115.158	89.674
Visch- & robbentraan, niet gehard	—	—	29.677	20.095
Lijnolie	7.437	12.037	14.897	22.238
Sojaboonolie	12.874	1.348	3.393	3.397
Grondnotenolie	41	311	125	13.024
Katoenzaadolie	1.917	1.131	3.640	1.039
Palmolie	23.150	29.496	20.090	19.580
Palmpittenolie	1.264	96	—	—
Klapperolie	1.646	1.083	407	1.317
Geharde oliën, vetten & traan	13.518	9.736	8.679	16.626
	333.131	469.896	579.180	594.009
Uitvoeren Jan./Aug. :				
Lijnolie	13	20	12	5
Sojaboonolie	165	14	90	—
Grondnotenolie	1.029	86	253	85
Katoenzaadolie	—	—	296	—
Palmolie	39	40	—	3
Palmpittenolie	10.525	6.114	31.649	835
Klapperolie	265	1.479	697	71
Geharde oliën, vetten & traan	730	867	856	50
Margarine, e.d.	285	48	46	62
Plantentalk	—	5	—	—
	13.051	8.673	33.899	1.111
Invoer-excedent	320.080	461.223	545.281	592.898

In Duitschland bestaat duidelijk een streven, om ook ten aanzien van oliën en vetten minder afhankelijk te worden van het buitenland. Dit streven naar „autarkie” is o.m. voor de V. S. van Amerika van groote beteekenis geweest. De reuzel-exporten van dit land naar Duitschland bedroegen in de periode 1921—'24 jaarlijks gemiddeld 134.000 tons, daalden in de volgende 5 jaren tot gemiddeld 90.000 tons en in de jaren 1930—33 tot circa 60.000 tons. In de laatste jaren is Duitschland practisch als afzetmarkt voor Amerikaanse reuzel verdwenen; in 1937 voerde het nog geen 1.000 tons vanuit Amerika in, zulks hoofdzakelijk tengevolge van deviezen-schaarschte en politieke moeilijkheden. Aan den anderen kant voerde Duitschland in

belangrijk grootere mate plantaardige oliën en oliezaden in, terwijl voor de margarine-bereiding steeds meer walvischtraan werd gebruikt. Voorts werd in Januari 1937 het vetverbruik in Duitschland gerantsoeneerd, teneinde de consumptie te verlagen tot het niveau van 1913, aangezien het hooge vetverbruik in de na-oorlogsjaren „onnoodig” werd geacht. Uitbreiding der binnenlandsche productie van oliezaden bleek het oliën- en vettenverbruik niet voldoende te kunnen dekken. Ook kon de productie van dierlijke vetten niet worden uitgebreid, aangezien deze reeds sinds 1933 tot de uiterste grenzen was opgevoerd, waardoor een verdere uitbreiding van de productie noodzakelijkerwijs invoer van veevoeder zou vereischen.

Teneinde de oliën- en vettenproductie uit te breiden, liet men schoolkinderen beukenootjes verzamelen, waaruit olie werd geperst. Vet-„vallen” werden in afvoerhuizen opgesteld en de hierdoor verkregen vetten gebruikt in de zeepindustrie. Voorts werden de vetten geabstraheerd uit het borden-afwasch-water van restaurants, alsmede uit het spoelwater van abattoirs en slagerswinkels.

Op drogende oliën voor de verf- en vernisbereiding, vetten voor de zeepziederijen en eetbare vetten voor margarine werden meer of mindere verbruiksbeperkingen toegepast, kortom, de nationale vettenvoorraden werden onder strenge Rijksconrole gesteld.

De talrijke maatregelen, welke werden getroffen, kunnen in het kort als volgt worden samengevat:

1. stimuleering van den verbouw van oliehoudende gewassen op eigen bodem;
2. vergrooting van den veestapel;
3. uitbreiding van de Deutsche walvischvaart;
4. synthetische bereiding van vetzuren.

Omtrent de uitbreiding der inheemsche productie van oliehoudende gewassen, kunnen momenteel nog geen exacte cijfers worden verstrekt. Men schijnt daarmede in de laatste jaren wel reeds goede uitkomsten te hebben verkregen, terwijl rekening wordt gehouden met veel grootere opbrengsten in de komende jaren.

Men verbouwt lijnzaad, raapzaad, koolzaad, maanzaad en zonnebloemen, waarbij er speciaal naar wordt gestreefd, van de beplante oppervlakte een zoo hoog mogelijk rendement aan vetten te verkrijgen. Verder komen voor de vetwinning in aanmerking beukennoten, okker- en hazelnoten, maïspitten en graankiemen, in het algemeen dus alle mogelijke zaden en pitten, waaruit tot dusver practisch nog geen oliën werden gewonnen.

In navolging van Italië wordt voorts olie geperst uit druivenpitten (waarbij een rendement van 10 à 13% wordt verkregen), welke geschikt is voor spijsvetten- en zeepfabricage. De totale ditjarige productie zal waarschijnlijk circa 2.000 hl druiven-olie uitleveren, terwijl men de jaarlijksche productie binnenkort hoopt te kunnen opvoeren tot 10.000 hl. Uit tabak wil men eveneens een olie voor de zeepfabricage en voor spijsvetten produceren; men rekent op een productie van 4 à 5.000 tons olie, terwijl tevens circa 9.000 tons veevoeder zullen kunnen worden voortgebracht. Voorts wil men proeven nemen, om uit koffie en koffie-resten olie te winnen. Belangrijk kunnen intusschen deze producties voornog niet worden genoemd.

Uit de ondervolgende cijfers inzake den varkens- en schapenstapel valt evenmin een aanzienlijke stijging van het aanbod van dierlijke vetten af te leiden. Deze stapel bedroeg nl.:

	4 Juni 1936	4 Juni 1937	3 Juni 1938
Varkens.....	22.300.625	22.724.652	20.803.651
Schapen.....	4.996.521	5.363.769	5.679.125

terwijl volgens een mededeeling van het Rijksbureau voor de Statistiek, de varkenstelling op 3 September j.l. het volgende resultaat heeft opgeleverd:

	3 September 1937	3 September 1938
Varkens.....	25.510.000	23.400.000

Ten opzichte van het vorige jaar was dus de varkensstapel met 2.110.000 stuks, of met 8,3% afgenomen.

Vóór den oorlog bedroeg het totale jaarlijksche vetverbruik in Duitschland circa 1,6 miljoen ton, waarvan 1,2 miljoen ton werden aangewend voor voedings-, en de rest voor technische doeleinden. In de jaren na den oorlog is het vetverbruik met circa 25% gestegen.

Deze vermeerderde behoefte is in de eerste plaats gedekt door een grootere margarine-productie. In 1913 werden 200.000 tons margarine gefabriceerd en in 1932 ruim 300.000 tons, terwijl in de daarop volgende jaren het contingent op 400.000 tons werd gesteld. De boterproductie is eveneens toegenomen. De consumptie bedroeg in 1913 450 miljoen kg, in 1932 489 miljoen kg, in 1936 520 miljoen kg en in 1937 600 miljoen kg. Per hoofd van de bevolking komt dit neer op een verbruik in 1932 van 7,5 kg en in 1937 van 9 kg.

De invoer van boter bedroeg in 1937 85.467 tons en in 1932 68.424 tons. Tegenover een meerder verbruik in 1937 ten opzichte van 1932 van 111 miljoen kg, staat slechts een grootere invoer van 17.043 tons of ruim 17 miljoen kg, zoodat de binnenlandsche productie met bijna 100 miljoen kg zou zijn toegenomen. Duitschland neemt momenteel, na de V.S. van Amerika en Denemarken, de derde plaats in onder de boter-producerende landen der wereld.

In het jaar 1938 is de aanvoer van oliekoeken wat toegenomen tegenover de laatste jaren, hetgeen uit de volgende cijfers moge blijken.

Aangevoerd werden in het 1e halfjaar van:

1934 —	826.000	tons oliekoeken
1935 —	682.000	„ „
1936 —	666.000	„ „
1937 —	582.000	„ „
1938 —	717.000	„ „

terwijl voor de twaalf maanden Juli—Juni de cijfers als volgt zijn:

1934—35	1.408.000	tons
1935—36	1.153.000	„
1936—37	995.000	„
1937—38	1.299.000	„

Het binnenlandsche aandeel aan sojaschroot is, naar verluidt, in de eerste zes maanden van 1938 gestegen tot 46%, tegenover 42% in de beide voorafgaande jaren. Ook is, door invoer, de voorziening van katoenzaaden en cocoskoeken grooter geweest, terwijl die van palm- en grondnotenkoeken is afgenomen.

De walvischtraan-productie onder Duitse vlag is enorm gestegen. Een groote walvisch-vangstvloot werd gebouwd, waarmee men jaarlijks een productie van 90 à 100.000 tons walvischtraan hoopt te zullen halen. Hierdoor zou men tevens voor den landbouw circa 5.000 tons walvischmeel van hoog eiwitgehalte, o.a. voor veevoeder, ter beschikking krijgen.

Volgens Noorsche gegevens heeft de totale productie van walvischolie in het vangst-seizoen 1937—'38 3.520.000 vaten of 558.700 tons bedragen, hetgeen 25% meer is dan in het vorige seizoen. Deze toeneming van circa 112.000 tons is een gevolg van de sterkere deelname van Duitschland en Japan aan de walvischvangst. Van de wereldproductie 1937—'38 werd geproduceerd door:

Engeland	35 %
Noorwegen	30,4%
Duitschland	14,8%
Japan	12,4%

De ondervolgende cijfers — van Noorschen oorsprong — geven een landsgewijze specificatie van de productie in het seizoen 1937—'38, waarbij nog zij aangeteekend, dat sedert het seizoen 1934—'35 Engeland aan de spits van de walvischtraan-productie staat en Noorwegen daarvan heeft verdrongen.

Landen	Tons
Engeland.....	185.199
Noorwegen.....	162.703
Duitschland.....	93.404
Japan.....	64.781
Panama.....	19.417
V. S. van Amerika.....	19.000
Overige (Argentinië, Denemarken, Zuid-Afrika).....	14.164
	558.668

De ontwikkeling van de wereld-walvischtraan-productie blijkt uit de volgende cijfers:

Seizoen	Tons
1907—08	25.000
1913—14	122.500
1921—22	106.630
1927—28	223.330
1930—31	614.750
1936—37	446.900
1937—38	558.670

Hieruit blijkt, dat sedert 1930/31 de productie niet onbelangrijk is teruggelopen, ofschoon zij ten opzichte van een tiental jaren geleden thans nog meer dan het dubbele bedraagt. Volgens de leiders der Noorsche walvischvangst zijn er in het laatstverloopen seizoen niet alleen minder „blauwe" walvissen gevangen, doch

die er gevangen zijn, waren ook kleiner dan in voorgaande jaren; volwassen walvissen schijnen zelden meer voor te komen. Het zal moeten blijken, of men bij de komende besprekingen tot overeenstemming zal kunnen geraken ten aanzien van den leeftijd der te vangen dieren, resp. maatregelen zal nemen tot het noodzakelijk behoud van den walvischstand.

Wat Duitschland betreft, is de Rijksregering toegetreden tot het den 24en Juni 1938 te Londen ondertekende protocol, omtrent de regeling van de walvischvangst, zooals die werd vastgesteld op 8 Juni 1937. Het huidige vangstseizoen is in December j.l. aangevangen en zal tot 7 Maart 1939 duren. Aan de vangst zullen 37 expedities uit de verschillende landen deelnemen, met totaal 288 schepen, terwijl 18 tankschepen voor hulptransport gereed staan. De vloot is aanmerkelijk grooter dan in het seizoen 1937-'38, toen 33 expedities, met totaal 256 schepen aan de vangst deelnamen. Het aantal deelnemende schepen is ruim 12% grooter dan in het vorige seizoen, zoodat ruwweg berekend de wereldtraan-productie gesteld kan worden op 625.000 tons, waarmede het record-seizoen 1930-'31 zou zijn overtroffen. Van de 6 onder Duitse vlag varende moederschepen en 44 vangbooten wordt de productie op circa 100.000 tons geschat.

Omtrent de synthetische bereiding van vetzuren in Duitschland zijn geen bruikbare gegevens te verkrijgen. Het is echter niet waarschijnlijk, dat deze productie reeds een omvang van beteekenis zou hebben gekregen.

Het bovenstaande toont aan, dat de getroffen maatregelen tot nu toe het gewenschte effect niet hebben ge-

sorteerd. De vetvoorziening vereischt dan ook nog steeds de volle aandacht van het Derde Rijk.

Bezien wij thans tot slot den import van copra, palmpitten, palmolie en klapperolie uit Nederlandsch-Indië. Teneinde hierin een inzicht te verkrijgen, werd de volgende staat opgesteld, waarbij van genoemde grondstoffen — in Duitschland geïmporteerd — het aandeel van den invoer uit Nederlandsch-Indië en uit Nederland werd nagegaan. Laatstbedoelde import werd mede opgenomen, aangezien hiervan de grondstoffen grootendeels uit Nederlandsch-Indië afkomstig zijn.

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat over het algemeen de invoeren uit Nederlandsch-Indië geen gelijken tred hebben gehouden met de toenemende importen in Duitschland. Een uitzondering wordt door klapperolie gevormd; het invoerkwantum uit Nederlandsch-Indië is in de jaren 1935/37 gestegen van 7,7% tot 66,3%. Kwantitatief waren de invoeren echter betrekkelijk gering.

Van copra, palmolie en palmpitten zijn de invoeren in 1936 ten opzichte van 1935 procentsgewijze belangrijk teruggelopen. Weliswaar was de hoeveelheid ingevoerde copra uit Nederlandsch-Indië in 1936 een weinig grooter dan in 1935, doch de totale copra-import in Duitschland was in 1936 ruim tweemaal zoo groot als in 1935. De invoer van palmpitten uit Nederlandsch-Indië nam in 1937 nog verder af.

Bij copra en palmolie valt — procentsgewijze — in 1937 ten opzichte van 1936 een kleine verbetering te constateeren (kwantitatief liep echter de palmolie-import terug), al zijn dan ook de percentages nog ver beneden die van 1935 gebleven, namelijk voor copra 30% in 1937 tegenover 61,9% in 1935 en voor palmolie respectievelijk 42,6% en 71,1%.

In tons van 1000 kg.

	1935				Totaal invoer in Duitschl.	1936				Totaal invoer in Duitschl.	1937						
	Totaal invoer in Duitschl.	Waarvan uit:				Totaal invoer in Duitschl.	Waarvan uit:				Totaal invoer in Duitschl.	Waarvan uit:					
		Ned.-Indië		Nederl.			Ned.-Indië		Nederl.			Ned.-Indië		Nederl.			
		Tons	%	Tons			%	Tons	%			Tons	%	Tons	%	Tons	%
Copra	93.010	57,584	61,9	—	—	210.913	58.185	27,6	—	—	209.540	62.883	30,0	—	—		
Palmpitten	241.381	6.430	2,7	—	—	374.256	4.039	1,1	—	—	322.684	2.255	0,7	—	—		
Klapperolie	2.024	157	7,7	5	0,24	2.272	766	33,7	325	14,3	1.338	887	66,3	—	—		
Palmolie	39.592	28.142	71,7	18	0,04	47.481	16.466	34,7	63	0,13	32.329	13.761	42,6	—	—		

(Samengesteld door het Bureau voor Uitvoorzaken van het Kantoor voor den Handel).

Financieel Weekoverzicht.

Het schijnt dat de in ons vorig verslag opgesomde maatregelen, strekkende om een voortschrijdende deroute van het pond sterling te voorkomen, effect sorteeren. Dit zou althans kunnen worden afgeleid uit de vaste stemming, welke de geheele week voor het devies bestond. De manipulaties van het Britsche Egalisatiefonds, voor zoover niet geheim, zijn evenwel van hieruit niet te beoordeelen, zoodat de vraag, in hoeverre het Egalisatiefonds aan het koersherstel van sterling heeft medegewerkt en in hoeverre dit herstel aan de speling der vrije krachten mag worden toegeschreven, voorsnog onbeantwoord moet blijven. Wij wijzen in

dit verband nogmaals op het feit, dat het disagio voor termijnsterling nog altijd geen neiging tot daling vertoont. Dit is wel een zeer duidelijke aanwijzing van het nog steeds bestaande wantrouwen, hetwelk voedsel vindt in de over het algemeen nog weinig rooskleurige perspectieven. Ongetwijfeld zijn er wel bemoedigende factoren aan te wijzen, zooals de iets betere vooruitzichten voor den buitenlandschen handel, waarvoor men een sterken prikkel verwacht van het sedert 1 dezer in werking getreden Britsch-Amerikaansche handelsverdrag, doch daartegenover staan de geweldige sommen, benodigd voor de uitvoering van de wapening en de onzeker-

heid of de reële kapitaalsaanwas voldoende zal zijn om deze extra uitgaven op den duur te financieren. Verder is het complex van economische, financiële en niet te vergeten politieke factoren, hetwelk direct en indirect de koersontwikkeling van het pond beïnvloedt en beheerscht zoodanig ingewikkeld en onoverzichtelijk, dat voorspellingen omtrent het toekomstig verloop met de grootste gereserveerdheid moeten worden aanvaard. Het lijkt geen twijfel, dat het door de Britsche Regeering ingezette offensief voor de verdediging der valuta de valutaspeculanten heeft verrast en deze categorie voorloopig den wind uit de zeilen heeft genomen. Het devies noteerde zeer vast tegenover den gulden en sloot te Amsterdam op 860 (859^{1/4}). De koersfluctuaties der overige valuta's geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

De koersontwikkeling van de New Yorksche beurs was ook in de afgelopen week onbevredigend. De stemming blijft weinig geanimeerd, waarbij zich het bepaald teleurstellend verschijnsel voordoet, dat het publiek en de beroepshandel zich buitengewoon onvankelijk toonen voor politieke gebeurtenissen, welke strikt genomen met de ontwikkeling der binnenlandsche conjunctuur weinig of niets hebben uit te staan. Zoo maakte de door de Amerikaansche Ambassadeurs te Londen en Parijs tijdens de conferentie te Washington uitgesproken meening inzake de politieke constellatie in Europa in het algemeen en de kans op een Europeesch conflict in de naaste toekomst in het bijzonder, een uiterst pijnlijken indruk. Daarbij kwam nog, dat het defensieprogramma der Regeering, waarvan Wallstreet zulke hoge verwachtingen koesterde, eenigszins teleur heeft gesteld, in dien zin, dat de uitgaven niet die hoogte zullen bereiken als men wel had gehoopt. Speciaal vliegtuig-aandeelen en staalwaarden ondervonden daarvan den invloed. De daling te Wallstreet trof in de eerste plaats de industriele fondsen, welke gevoelig afbrokkelden en op 13 dezer zelfs practisch het niveau van eind November bereikten, waarna op den laatsten beursdag een flink herstel intrad, hetwelk echter niet voldoende was om de gevoelige koersverliezen goed te maken. Het beursgemiddelde voor industrieelen reageerde van 151.54 via 146.52 tot 148.26. Spoorwegaandeelen boden meer weerstand op grond van de verwachting, dat de Regeering tenslotte de adviezen der Spoorweg Commissie zal aanvaarden om het spoorwegprobleem op te lossen. Het beursgemiddelde daalde van 32.93 tot 31.95. Ook in de afgelopen week konden Public Utilities zich goed handhaven. De perspectieven voor deze bedrijfs-groep zijn gunstig. In politiek opzicht door de welwillende houding der overheid en uit economisch oogpunt door het feit, dat het krachtverbruik in snel tempo stijgt, en wel zoodanig, dat in 1938, niettegenstaande de minder gunstige conjunctuur, het absolute record van alle tijden werd bereikt. Het beursindexcijfer voor deze groep steeg van 23.49 tot 23.50. Het is een gunstig verschijnsel, dat de koersreacties te New York in het algemeen gepaard gaan met dalende omzetten, hetgeen een aanwijzing is, dat er van grooten verkoopdruk geen sprake is geweest.

De Amsterdamsche Beurs was wederom zeer flauw gestemd, waarbij voor de hoofdfondsen opnieuw belangrijk lagere koersen tot stand kwamen. Het gemiddelde van 30 fondsen bereikte op Zaterdag j.l. het laagste cijfer sinds medio 1938 (t.w. 168.31 tegen 175.52 op 7 dezer). Dit cijfer krijgt beteekenis, indien men daarbij de indexcijfers van de New Yorksche beurs vergelijkt. De hausse, welke zich aldaar sedert Juni 1938 ontwikkelde, verhoogde het algemeen koerspeil met circa 50%, welke winst per saldo practisch kon worden behouden. Zeer flauw waren wederom Cultuur-aandeelen gestemd, waarbij vooral de „zwarte fondsen" als H.V.A. het moesten ontgelden. Laatstgenoemd fonds daalde 16 punten tot 435 (v.w. 451), terwijl ook de overige suikerwaarden zonder uitzondering gevoelige koersverliezen leden. Noch het feit, dat de suikerprijs te Londen vast gestemd blijft, noch het met optimisme afgewachte resultaat der Internationale Suikerraad vermochten het fonds merk-baren steun te verleenen. De beslissing van het Comité is intusschen op 14 dezer gevallen. De quota voor het op 1 September aanvangende derde conventiejaar blijven onveranderd. Voorts kwam de Raad tot de optimistische conclusie, dat de behoeften der vrije markt de conventiequota van 3.150.000 tons, vastgesteld voor het 2de conventiejaar (1938/39), zullen overschrijden, tengevolge van de mindere productie in Engeland en eenige continentale landen.

Ook Rubberaandeelen zetten de dalende richting, begonnen sinds den eersten beursdag in 1939, verder voort onder leiding van het hoofdfonds Amsterdam Rubber, hetwelk tot 203 afbrokkelde, waarop een licht herstel tot 206 (v.w. 222) volgde. De zwakke houding voor het product werkte de daling in de hand.

Industriele aandeelen waren zeer flauw voor de hoofdfondsen als Philips (205 tegen v.w. 217); Kon. Olie 315 (v.w. 327^{1/2}); Unilever 134 (v.w. 140).

De beleggingsmarkt was loom gestemd voor staatsfondsen, welke een stevige fractie lager noteerden. De 3^{1/2}% leening Bataafsche Petroleum Mij., waarvan de uitgifte destijds werd opgeschorst, zal thans op 19 dezer worden uitgegeven. Voor de uitgifte bestaat groote belangstelling, zoodat de leening ongetwijfeld ten volle door het publiek zal worden opgenomen. Men vermoedt, dat de flauwe tendenz voor staatspapier te wijten is aan verkoopdruk van de zijde van houders, welke middelen wenschen vrij te maken om op de B.P.M.-leening in te schrijven. Van het succes der 4% Fransche Converseleening, groot f 100 millioen, uit te geven tegen den koers van 95%, is men minder verzekerd. Het rendement is inderdaad onder de huidige omstandigheden zeer mooi, doch daartegenover staat de overweging, dat de Fransche binnen- en buitenlandsche situatie nog niet zoodanig is geconsolideerd, dat beleggingen in Frankrijk op een lijn gesteld kunnen worden met Nederlandsche obligaties en pandbrieven. Naar verluidt, zou de belangstelling dan ook hoofdzakelijk moeten komen vanuit het buitenland.

H.

Batavia, 16 Januari 1939.

Uit het Moederland.

Het jaar 1938 behoort reeds weer tot het verleden. Zeer zeker was het minder gunstig dan zijn voorganger, doch bepaald slecht mag het voor het Moederland niet worden genoemd. De grootste zorg bleef het werkloosheidsvraagstuk, waarover in deze kolommen reeds eerder iets werd gezegd. Dat er hier thans weer op wordt teruggekomen, vindt zijn oorzaak in de enorme belangstelling, welke het z.g. plan Westhoff¹⁾ in den lande heeft ondervonden. Dit plan — neergelegd in een lijvig boekdeel van bijna 500 blz. en samengesteld in opdracht van den Minister van Sociale Zaken, beoogt — zooals de titel ook aangeeft — de directe mogelijkheden der werkverschaffing bij de werkloosheidsbestrijding in het licht te stellen. Het is jammer, dat in dit boek slechts enkele tientallen bladzijden tekst zijn te vinden. De rest bestaat uit louter cijfermateriaal, zonder commentaar. Aan de belangrijke problemen, welke niet alleen voor de werkloozen, doch voor de geheele Nederlandsche Volksgemeenschap en het landbouwende deel in het bijzonder aan het onderhavige onderwerp vastzitten, kon dan ook — praktisch gesproken — geen aandacht worden gewijd, hetgeen m.i. ernstig afbreuk doet aan de waarde van het boek.

Met een enkel woord moge hieronder iets naders over het plan Westhoff worden gezegd. Het wil de werkverschaffingsobjecten in het algemeen laten voldoen aan de volgende voorwaarden :

1. zij moeten zich meerendeels leenen voor uitvoering met ongeschoolde arbeidskrachten ;
2. zij moeten z.g. arbeidsintensief zijn, m.a.w. van de totaal-kosten moet een zoo groot mogelijk deel als loon worden uitgekeerd ;
3. de uit te voeren werken moeten voldoen aan een redelijken graad van nuttigheid.

Op grond van deze te stellen eischen kieze men — aldus het rapport van den Heer Westhoff — voor uitvoering in werkverschaffing bij voorkeur werken, die liggen op het gebied der cultuurtechniek, d.w.z. ontginningen, herontginningen, inpoldering, ontwatering, ruilverkaveling, enz. Nog andere groote voordeelen zijn daaraan verbonden. Er bestaat groote behoefte in ons land aan cultuurgrond ; blijvende werk- en woongelegenheden ontstaat ; het meerendeel der cultuurtechnische werken veroorzaakt belangrijke particuliere investeringen ; de agrarische basis van ons volksbestaan wordt verbreed en daarmee de veiligstelling van onze voedselvoorziening in tijden van oorlog.

Het aantal werkloozen in Nederland, dat voor cultuurtechnischen arbeid in aanmerking komt, werd door den rapporteur berekend op rond 200.000 man. De vraag of daarvoor voldoende werkverschaffingsobjecten aanwezig zijn, wordt door hem bevestigend beantwoord op grond van uitvoerige door Rijk, Provinciën en Gemeenten verstrekte gegevens. Voor ontginning komen in aanmerking 72.000 ha ; voor herontginning 136.000 ha en voor bebossing 23.000 ha. Daarbij komen dan nog de objecten voor aanleg en verbetering van tertiaire wegen, zandwegen, rijwielpaden, watergangen en landaanwinning. De totale uitgaven voor al deze werkzaamheden

werden berekend op 372 miljoen gulden, waarvan rond 300 miljoen uit loon zou bestaan. In aanmerking moet uiteraard worden genomen, dat de directe werkverruiming een indirecte tot gevolg heeft. Nauwkeurige becijferingen toonden aan, dat iedere 100 tewerkgestelde arbeiders een indirecte werkverruiming van 40 man met zich mede zal brengen.

Het is dit plan — waarvan natuurlijk nog veel meer naar voren zou kunnen worden gebracht — dat in den laatsten tijd in Nederland zooveel pennen in beweging heeft gebracht en dat ook bij de kortelings gehouden beschouwingen in de Tweede Kamer inzake de begroting van het Departement van Sociale Zaken zulk een belangrijke plaats innam. Men kan niet zeggen, dat tot nog toe vernietigende critiek is geleverd, zooals destijds b.v. bij het socialistische „Plan van den Arbeid” het geval was, dat niettemin in menig opzicht gelijkenis met het „Plan Westhoff” vertoont. Over het algemeen is het plan ook in politieke kringen vrij gunstig ontvangen. De vraag, welke het meest naar voren kwam, is, of de uitvoering der bedoelde cultuurtechnische werken den overvloed aan agrarische producten, waaronder Nederland inderdaad reeds zwaar gebukt gaat, niet nog verder zal doen toenemen. Hier ligt inderdaad een kardinaal punt, waarvan de rapporteur zich in slechts enkele regels wel wat al te gemakkelijk heeft afgemaakt met de bewering, dat aan graan en veevoeder in het Moederland nog altijd een tekort bestaat, hetwelk door invoer moet worden gedekt en dat onze veestapel niet zonder meer te groot mag worden genoemd, gezien het feit, dat nog zooveel buitenlandsch vet wordt geïmporteerd. Aan den anderen kant wenscht de Heer Westhoff de landbouwproductie niet uitsluitend gericht te zien op voorziening in oorlogstijd en noemt hij elders het autarkisch streven voor Nederland een poging tot zelfmoord. Dat het landbouwcrisisfonds over voldoende middelen beschikt om de verlieslatende agrarische productie te steunen, dank zij o.m. de invoerheffingen op graan en veevoeder, en dat uitbreiding van cultuurgrond nog grootere eischen aan dit fonds zal stellen, zijn toch zeker ook punten, waaraan wel eenige aandacht had mogen worden besteed. De bewering van den rapporteur, dat er in Nederland groote behoefte bestaat aan cultuurgrond, gezien het aantal liefhebbers bij verkooping en verpachtingen van landerijen, kan zonder meer in dit verband evenmin worden onderschreven. Sociaal moge die behoefte bestaan, economisch zegt zij in dit geval niets. Het groote aantal werkzoekende industrie-arbeiders zou in die redeneering met evenveel recht aanleiding kunnen worden tot grootscheepsche industrialisatie-plannen. Het probleem wordt hier door Ir. Westhoff niet zuiver gesteld. De economische aanvaardbaarheid van het plan is door hem niet bewezen, doch zulks behoeft nog geen aanleiding te worden om het in zijn geheel te verwerpen. Ondergeteekende zou binnen zekere grenzen kunnen gevoelen voor de opvatting van den theoloog Dr. J. Eykman, die in een rede — gehouden voor de Departementen Amsterdam en Haarlem van de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel — onlangs zeide, dat hij ten aanzien van de oplossing van het werkloosheidsprobleem tegenover „het kan niet” van alle knappe economen zou willen

1) Ir. Th. Westhoff, Inspecteur der Werkverschaffing.

stellen „het moet; het mag niet langer blijven zooals het is”.

Het vraagstuk van de werkloosheid mag niet louter en alleen worden gezien uit den economischen gezichtshoek in den engeren zin van het woord, waarbij kosten en baten tegen elkaar worden afgewogen; het mag evenmin geheel worden beheerscht door sentimentsoverwegingen, die — hoe nobel ook bedoeld — de gemeenschap als geheel te veel zouden schaden. Zoo ergens dan is op dit gebied een compromis noodig tusschen de economische eischen en die van socialen aard. Van beide dient men zich echter volledig bewust te zijn. Onjuist is het evenwel — zooals in het rapport van Ir. Westhoff is geschied — een grootsch plan te ontwikkelen, waarbij aan de sociale overwegingen weliswaar recht wordt gedaan, doch tevens de pretentie wordt aangenomen het plan op economische motiveeringen te kunnen baseeren, terwijl juist de fundamenteele economische problemen ternauwernood worden genoemd.

Intusschen heeft Minister Romme in de Kamer reeds verklaard, dat de Regeering niet alles uit het plan Westhoff zal slikken, als ware het een recept van den dokter. „Er staan nog tal van vragen open. De Regeering heeft inmiddels echter besloten tot karakterwijziging der werkverschaffing, alsmede tot uitbreiding der cultuurtechnische werken”. In versneld tempo zal dus de tot nog toe gevolgde politiek ter bestrijding van de werkloosheid worden voortgezet, zonder dat de Regeering van zins schijnt te zijn het plan Westhoff in zijn vollen omvang te aanvaarden.

De vraag of uitbreiding van onzen cultuurgrond economisch wel verantwoord is, gezien de verlieslatende landbouwproductie, deed zich uiteraard ook reeds voor bij de voortzetting der Zuiderzeewerken. Toen 20 jaar geleden een aanvang met deze werken werd gemaakt, behoefde deze vraag nog niet te worden gesteld. Voordat echter met de werkzaamheden aan den N.O. Polder werd begonnen, maakte zij een punt van ernstige overweging uit. Sociale overwegingen gaven ook toen bij de Regeering den doorslag. De relatief zeer gunstige resultaten met den Wieringermeerpolder verkregen, werkten daarbij mede. De grond aldaar is goed van kwaliteit. De kosten van de droogmaking per hectare blijken niet hooger dan de bestaande waarde van dergelijke gronden elders. De vraag naar den nieuwen grond is groot, doch bij de uitgifte wordt een sterke selectie toegepast, door vrij strenge eischen van deskundigheid en kapitaalcracht aan de gegadigden te stellen. Dat heeft er toe bijgedragen om de Wieringermeer tot een model landbouwgebied te maken, waar doorheen het een genot is als toerist te rijden.

Thans zijn de werkzaamheden voor den N.O. Polder in vollen gang. Een halfcirkelvormige dijk wordt ge-

bouwd met een lengte van 55 km en een breedte van 45 meter, zich uitstrekkende van de kust van Friesland via Urk tot de kust van Overijssel. De dijk en de enorme pompinstallaties zullen in 1940 klaar zijn. In 1941 hoopt men den grond droog te hebben, zoodat dan wederom een oppervlakte van bijna 50.000 ha vruchtbare bodem aan het Moederland zal zijn toegevoegd. De kosten van deze drooglegging worden geraamd op 124 miljoen gulden (ca. 2.500 gld. per ha).

Men ziet dus, dat alleen reeds door de uitvoering der Zuiderzeewerken al heel veel in Nederland gebeurt ter verkrijging van nieuwe cultuurgronden. De voortzetting dezer werken vond hoofdzakelijk plaats op grond van sociale overwegingen en met terzijde stelling van op het moment zeer zwaar wegende economische argumenten, waarvan men alleen mag hopen, dat zij in een min of meer verafgelegen toekomst weer eens zullen komen te vervallen. In dit verband moge er b.v. op worden gewezen, hoe een teveel aan iets veelal leidt tot pogingen om het op andere wijze te benutten, dan tot dusverre gebruikelijk was. In meerdere gevallen is daarmede succes bereikt. Genoemd mogen worden o.m. de vervaardiging van melkwol, waarvoor — naar dezer dagen bericht werd — thans een proeffabriek in Nederland in oprichting is. Voorts schijnt een nieuwe Nederlandsche vinding, n.l. het dehydroeren van land- en tuinbouwproducten op een zoodanige wijze, dat alle waardevolle bestanddeelen jarenlang behouden kunnen blijven, gunstige perspectieven te openen. Eén der Nederlandsche suikerfabrieken neemt momenteel proeven met het drogen van suikerbieten, teneinde deze als veevoeder aan te wenden. Per ton bieten wordt ca. 250 kg gedroogd product verkregen. In de jongste campagne werd reeds een paar duizend ton gemaakt. In Friesland werd dezer dagen opgericht de eerste grasdrogerij in ons land, welke het gedroogde product tot veekoeken zal verwerken in samenwerking met een ter plaatse reeds bestaande olieslagerij. Het gedroogde gras zal worden vermengd met nader te bepalen hoeveelheden melasse en lijnmeel.

Al deze nieuwe vindingen echter, welke nog met zeer vele andere zouden kunnen worden aangevuld, hebben veelal een langzame ontwikkeling, zoodat zij pas op den duur eenig gewicht in de schaal kunnen werpen. Zij blijken bovendien dikwijls slechts een beperkt aanwendingssterrein te bezitten. Dat de Regeering daarom de economische bezwaren — verbonden aan de uitbreiding van cultuurgrond in Nederland — niet zonder meer terzijde kan stellen, zooals in het plan Westhoff is geschied en huiverig schijnt het plan ten volle tot het hare te maken, is dan ook begrijpelijk te achten.

C. N. DE BOER.

's-Gravenhage, 9 Januari 1939.

De achtste Pan-Amerikaansche Conferentie te Lima.

Reeds bij oppervlakkige bestudeering der feiten blijkt, dat de welvaart van Nederlandsch-Indië ten nauwste is verbonden aan de situatie van de V.S. van Amerika, niet alleen omdat deze tot de belangrijkste afzetgebieden behooren van enkele der voornaamste Nederlandsch-Indische producten, doch wellicht in nog sterkere mate door den invloed, die vandaar op de wereldgoederenmarkten uitgaat.

In dit licht gezien, verdient de achtste Pan-Amerikaansche Conferentie, welke van 9 tot 27 December 1938 te Lima is gehouden, in ruime mate de belangstelling. Het feit, dat de Conferentie niet in alle opzichten aan de verwachtingen heeft beantwoord, op tal van punten geen oplossing heeft gebracht, ja, naar sommiger meening zelfs als een volkomen mislukking is te beschouwen, doet niet af aan de wenschelijkheid om na nuchtere

beschouwing van de feiten, de balans op te maken, waarbij de verlies- en winstrekening mogelijk tot gevolgtrekkingen leidt, die voor de toekomst tot leering strekken. Immers, zoo ergens, is hier van toepassing, dat een negatief resultaat door de conclusie, welke erin ligt opgesloten, in bepaalde gevallen van meer praktische beteekenis is dan sommige tastbare winst, welke achteraf slechts van twijfelachtige waarde blijkt te zijn.

Hierbij dient men zich rekenschap te geven van den politieken achtergrond dezer conferentie, teneinde de verschillende factoren, welke op den loop der gebeurtenissen van invloed zijn geweest, naar waarde te schatten. Samenvattend, komt men aldus tot de volgende reconstructie der feiten:

Een groot deel van de maatschappij in Amerika, dat in de wereld van heden in de oogen van hen, die in de handhaving der democratische beginselen de hoogste vervulling van het staatsgezag zien, het bolwerk is der democratie, is ongerust. Het vraagt zich af waar het eind zal zijn van den opmarsch der „totalitaire” volksmassa's in Europa en Azië en ziet niet zonder bezorgdheid het oogenblik naderen, waarop deze vreemde invloeden mogelijk de grondwaarden zullen aantasten van den Amerikaanschen Staat en door hun werking de democratische beginselen zullen ondermijnen waarop deze is gebouwd.

In verband hiermede meent men, dat de expansiedrang van Duitschland en Italië onder meer ook is gericht op Zuid-Amerika, waar een toenemende invloed zoowel van genoemde landen als van Japan merkbaar is. Men maakt zich bezorgd over een achteruitgang van de handelsbetrekkingen met Zuid-Amerika, terwijl tevens een vermindering van den politieken invloed der V.S. van Amerika wordt gevreesd. Het economische en het staatkundige element zijn hier nauw dooreengeweven, zóó nauw, dat men beide begrippen niet van elkaar kan scheiden zonder deze uit het verband te rukken.

In het bijzonder in het zuidelijk deel van Brazilië, waar de Duitsche invloeden het duidelijkst waarneembaar zijn, meent men op te merken, dat de daar heerschende politieke opvattingen goeddeels een gevolg zijn van de steeds nauwer wordende handelsbetrekkingen met Duitschland. Ecuador staat zelfs naar men veronderstelt, zoozeer onder Duitschen invloed, dat het formeel weigerde een delegatie naar de conferentie af te vaardigen.

Men beweert van bepaalde Amerikaansche zijde, dat Duitschland, teneinde het sluiten van barter-overeenkomsten te bevorderen, gebruik heeft weten te maken van de behoefte, welke sommige jonge naties hebben aan buitenlandsch kapitaal, in verband waarmede deze landen streven naar een actieve handelsbalans, teneinde hun buitenlandsche schuld te kunnen aflossen.

Het valt niet te ontkennen, dat zich inderdaad verschijnselen voordoen, welke voor de V. S. van Amerika tot bezorgdheid aanleiding geven. Het is daarom begrijpelijk, dat men te Washington met zekere zorg de ontwikkeling der gebeurtenissen gadeslaat en in de onlangs te Lima gehouden achtste Pan-Amerikaansche Conferentie een welkome gelegenheid zag, om de banden met de Latijnsch-Amerikaansche republieken nauwer aan te halen en gezamenlijk een gesloten front te vormen tegen sommige ongewenschte invloeden uit het buitenland.

De Minister van Buitenlandsche Zaken der V. S. van

Amerika, Cordell Hull, vatte in een door hem aan den vooravond der conferentie gehouden radiorede de belangrijkste vraagstukken, welke ter tafel zouden worden gebracht, in de volgende drie groepen samen: de *eerste* categorie had betrekking op de pogingen, welke reeds waren gedaan om den wereldvrede te verzekeren, waarmede de *tweede*, namelijk het behoud van de Amerikaansche instellingen en de op vreedzame regelingen van alle internationale geschillen gebaseerde verhouding tot het buitenland, nauw samenhangt. De *derde* categorie had betrekking op de economische samenwerking, met het doel het welzijn van alle naties der beide Amerika's te verzekeren.

* * *

De conferentie werd den 9den December geopend in het feestelijk versierde Lima, de uit het jaar 1535 dateerende hoofdstad van Peru, welks straten in een vlaggenzee waren herschapeu, waarin de nationale kleuren van alle deelnemende landen zich mengden met het overwegend wit-en-rood der Peruaansche vlag.

Het heeft geen zin, hier de officieele speechen weer te geven, welke bij die gelegenheid door de afgevaardigden der verschillende landen werden uitgesproken, waar deze redevoeringen niet de kern vormen van het dispuut, dat de beteekenis der onderhandelingen bepaalt. Zij behooren nu eenmaal tot het decorum van iedere nationale conferentie, waarin zij een onmisbare factor zijn volgens de regels, door de etiquette en het protocol gesteld. De schoonklinkende phrasen en leuzen dienen om een aangename sfeer van hoopvolle verwachting te scheppen, welke de onderlinge toenadering der partijen vergemakkelijkt en uiting geeft aan de gevoelens van goodwill en goede nabuurschap, welke het pad effenen voor een te bereiken accord. Spijkers met koppen worden uiteraard niet geslagen in de plénaire zitting der assemblée, waar slechts dingen worden gezegd, die den toets der openbaarheid kunnen doorstaan. De groote beslissingen worden genomen in de anti-chambres, waar geen microfoons staan opgesteld om het gesproken woord wereldkundig te maken.

Het is echter van belang te releveeren, dat de poging van minister Cordell Hull om te geraken tot de stichting van een continentale defensie-organisatie, door den Argentijnschen woordvoerder Cantilo werd beantwoord met de verklaring, dat in geval van buitenlandsche agressie, alle Zuid-Amerikaansche republieken als één man zullen opstaan om de integriteit van het Amerikaansche grondgebied te verdedigen. Hij legde den nadruk op het feit, dat de Zuid-Amerikaansche staten daarvoor geen pact noodig hebben. „Eén vlag voor allen”, zoo zeide hij, „die der vrijheid en der rechtvaardigheid!”

Deze woorden lieten natuurlijk niet na indruk te maken op de vergadering, doch het viel, van Amerikaansch standpunt beschouwd, wel zeer te betreuren, dat de totstandkoming van een homogeen militair pact, zooals Cordell Hull voor oogen stond, moest afspringen op Argentinië's blijkbaar overtuigdheid, dat een dergelijke overeenkomst volkomen overbodig moest worden geacht. Zooals naderhand door den Argentijnschen afgevaardigde onomwonden werd toegegeven, speelde de sympathie van zijn land jegens de staten, waartegen een militair verbod eventueel zou zijn gericht, hierbij een rol van beteekenis.

Vermelding verdient voorts de aanneming van een door de Amerikaansche delegatie ingediende *economische* resolutie, welke feitelijk niet meer dan een bevestiging inhoudt van de grondbeginselen van Cordell Hull's befaamde verdragspolitiek. In deze resolutie wordt een opsomming gegeven van de volgende doelstellingen:

- 1°. een zoo ver mogelijk door te voeren verzachting van alle bestaande restricties op internationaal handelspolitiek gebied;
- 2°. het bevorderen van onderhandelingen tot het sluiten van handelsverdragen op basis van het meestbevestigingsbeginsel;
- 3°. waar mogelijk, de bestaande restricties te vervangen door redelijke tarieven, aangezien deze laatste in de practijk zijn gebleken doorgaans van minder obstructieven aard te zijn ten opzichte van het handelsverkeer dan invoercontingenteeringen, quotaregelingen, ed.;
- 4°. zoo groot mogelijke vereenvoudiging in de toepassing van administratieve voorschriften en formaliteiten, voor zoover deze den invoer van goederen onnoodig bemoeilijken;
- 5°. het voortgaan met het voeren van onderhandelingen tot het sluiten van handelsovereenkomsten op basis van het non-discriminatie-beginsel (dus met uitsluiting van het stelsel van preferentiele rechten);
- 6°. het met alle ter beschikking staande middelen propageeren van de hierbovengenoemde beginselen en te trachten deze bij andere landen ingang te doen vinden.

* * *

Het groote wrijfvak, waarop de onderhandelingen door de sterk uiteenlopende zienswijzen van de V.S. van Amerika en Argentinië dreigden vast te loopen, werd gevormd door de zoogenaamde solidariteitsverklaring, steunend op de gewijzigde Monroeleer, zooals deze op de in 1936 te Buenos Aires gehouden conferentie werd aangenomen als basis eener continentale solidariteit der betrokken staten. Te Lima trachtten de V.S. van Amerika aan dit beginsel een regeling vast te koppelen voor een verplicht gemeenschappelijk optreden, in

geval dit noodig mocht blijken. Argentinië verzette zich echter tegen het aanvaarden van verplichtingen, waardoor het zijn vrijheid van handelen zou prijsgeven. Toen de belangrijkste staat van Zuid-Amerika aldus dreigde zich afzijdig te houden en de homogeniteit der resolutie te verstoren, heeft de Regeering der V.S. van Amerika gemeend de voorkeur te moeten geven aan een compromis, teneinde Argentinië alsnog voor deze — zij het in haar nieuwen vorm aanmerkelijk minder scherp geformuleerde — verklaring te winnen.

De *Verklaring-van-Lima*, zooals deze wordt aangeduid, houdt in, dat de solidariteit der een-en-twintig republieken is gegrondvest op de identiteit van beginselen, welke hare geestelijke eenheid vormt en verklaart verder, dat het in de bedoeling ligt om, indien de vrede of veiligheid, dan wel de territoriale integriteit van een der Amerikaansche republieken wordt bedreigd, de beleden solidariteit na te komen door coördinatie van hare onderscheidene inzichten, door onderling overleg, door het sluiten van conventies en door het treffen van maatregelen, welke onder bepaalde omstandigheden wenschelijk moeten worden geacht.

De Noord-Amerikaansche bladen, waaraan de in het vorenstaande resumé vervatte gegevens in hoofdzaak zijn ontleend, geven onverholo blijk van hun teleurstelling over het poovere resultaat der conferentie, dat in de eerste plaats wordt toegeschreven aan Argentinië, welk land de plannen der V.S. van Amerika zou hebben gedwarsboomd. In de Braziliaansche pers ontbreken de stemmen niet, die de conferentie onomwonden een fiasco noemen. Hoe dit zij, het dient te worden erkend, dat Amerika zich door de houding van Argentinië ten opzichte van enkele der meest brandende kwesties, inderdaad in een zeer moeilijk parket geplaatst zag, waarbij in aanmerking moet worden genomen, dat een afzijdig blijven van Argentinië naar Amerikaansche opvattingen tegenover de zoogenaamde totalitaire staten een dwaas figuur zou hebben beteekend. Wellicht niet geheel ten onrechte heeft men daarom gemeend de voorkeur te moeten geven aan een eenigzins verwaterde resolutie, welke echter het voordeel had althans den schijn te redden.

C. J. M. KRETSCHMER DE WILDE.

Aanteekeningen.

Beweging der motorverkeersmiddelen te land per 1 Januari 1938 en 1 Januari 1939.

	Personenauto's		Autobussen		Vrachtauto's	
	Januari		Januari		Januari	
	1938	1939	1938	1939	1938	1939
Java en Madoera	34.979	37.500	1.778	1.769	6.085	6.779
Buitengewesten	12.663	14.115	7.121	7.473	5.439	6.081
Totaal	47.642	51.615	8.899	9.242	11.524	12.860

NEDERLANDSCH-INDIË.

Groothandelsprizen exportproducten.

Indexcijfers, gewogen met uitvoerhoeveelheden in 1935 (1929=100).

		(Voorloopige cijfers)			
Sept. 1936	39,7	7 Nov.	— 12	Nov. 1938	46,0
Dec. " "	56,6	14 "	— 19	" "	45,3
Mrt. 1937	63,5	21 "	— 26	" "	44,4
Juni " "	55,8	28 "	— 3	Dec. "	44,4
Sept. " "	52,6	5 Dec.	— 10	" "	44,7
Dec. " "	44,8	12 "	— 17	" "	45,1
Mrt. 1938	40,7	19 "	— 24	" "	45,5
Juni " "	40,2	26 "	— 31	" "	45,6
Sept. " "	44,5	2 Jan.	— 7	Jan. 1939	45,5
Dec. " "	45,1	9 "	— 14	" "	45,4

(Centraal Kantoor voor de Statistiek).

Lederfabriek
Jacatra
ALLEENVERKOOP N.V. BORSUMIJ

Kraton
PASOEROEAN
Fabriceert
alle soorten Leder

ARGENTINIË:

Uitvoer van graan gedurende 1938.

Onderstaande cijfers geven een overzicht van den uitvoer van graan gedurende 1938 in vergelijking met 1937 (in tons van 1.000 kg):

	1938	1937
Tarwe.....	2.010.612	3.969.553
Maïs.....	2.638.000	9.159.959
Lijnzaad.....	1.361.971	1.883.003
Haver.....	395.058	384.462
Rogge.....	4.362	92.886
Gerst.....	219.381	244.218

(Mededeeling van den Handelscommissaris van Ned.-Indië in Zuid-Amerika).

FRANKRIJK.

Nieuwe compensatie-overeenkomst met Bulgarije.

Ter vervanging van de overeenkomst van 6 Juli 1936, is op 5 December 1938 een nieuw compensatieverdrag tot stand gekomen, dat op 1 Januari jl. in werking is getreden. Tegelijk met het betalingsaccorderd werden stukken geteekend ter aanvulling van het Fransch-Bulgaarsche handelsaccorderd van 22 October 1925; door briefwisseling wordt de meestbegunstigingsclausule van toepassing verklaard op koloniën, protectoraten en Fransche mandaatgebieden; een lijst, houdende 34 artikelen, is tot het Fransche minimumtarief toegelaten.

Bovendien zijn aan Bulgarije verschillende invoercontingenten verleend; bepalingen zijn getroffen om den transfer van gelden in het belang van de intellectuele relaties te bevorderen.

(Med. E.V. 619/39).

Plantaardige oliën.

In een kennisgeving, geplaatst in het *Journal Officiel* van 4 Januari jl., wordt er de aandacht op gevestigd, dat invoer van niet vluchtige oliën en wel grondnoten-, katoenzaad-, olijf-, sesam- en soja-olie, niet bestemd voor de bereiding van eetbare vetten, voor de zeepfabricage of de bereiding van verf en vernis, slechts kan plaats hebben binnen de vastgestelde contingenten.

Echter kan de invoer van deze oliën voor de industrie onbepaald geschieden, mits deze van te voren gedeneatureerd worden met een der onderstaande middelen in de aangegeven hoeveelheid:

Karbolzuur	1 p. 1.000
Nitrobenzine	1 p. 1.000
Kamferolie	1 p. 1.000
Petroleum	1 p. 100

(Med.E.V. 622/39).

PALESTINA.

Landsmiddelen.

De inkomsten van het Palestijnsche Gouvernement waren het laatste jaar, eindigende 31 Maart 1938, slechts iets hooger dan het voorgaande jaar. De uitgaven gedurende deze periode wijzen een zeer belangrijke stijging aan, tengevolge van de stijging van de militaire uitgaven voor de handhaving van de orde.

Men verwachtte, dat het jaar 1937/'38 zoowel economisch als financieel een verbetering te zien zou geven boven het jaar 1936/'37, in welk jaar de Arabische staking plaats vond, welke 6 maanden duurde. Gedurende het verslagjaar echter, was de toestand in het land zeer onrustig, terwijl ook de onzekerheid omtrent de politieke herkomst van Palestina, ontstaan door het rapport van de Royal Commission, een nadeeligen invloed uitoefende.

De ontvangsten in 1937/'38 bedroegen £P 4.897.000, hetgeen £P 256.000 hooger is dan het voorgaande jaar, doch £P 118.000 beneden de verwachting bleef. De voornaamste daling der inkomsten vond plaats in de douane-ontvangsten, welke £P 1.999.697 bedroegen. De begroting dezer ontvangsten was £P 200.000 hooger.

De uitgaven vermeerderden van £P 6.074.000 in 1936/'37 tot £P 7.332.000. De oorzaak van deze stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan uitgaven, welke in voorgaande jaren ten behoeve van het jaar 1937/'38 waren gedaan en ongeveer £P 1.500.000 bedroegen. Deze uitgaven werden naar de rekening van dit jaar overgeboekt. Zij waren in voorgaande jaren als „voorschotten” geboekt.

Doordat het deficit van 1937/'38 £P 2.434.000 bedroeg, is het surplussaldo van het Gouvernement per 31 Maart 1938 tot £P 2.401.000 teruggelopen.

Gezien het feit, dat dit saldoverschot naar alle waarschijnlijkheid niet voldoende zal blijken te zijn om de noodzakelijke kosten, verbonden aan de militaire maatregelen, te voldoen, heeft de Britsche Regeering, op conditie, dat het Parlement zich hiermede zal kunnen vereenigen, besloten Palestina vrij te stellen van eenige bijdrage in de verdediging voor de jaren 1938/'39 en 1939/'40. Het aandeel van Palestina in de verdediging in 1937/'38, dat eerst op £P 351.000 werd geschat, heeft in werkelijkheid £P 790.000 in dat jaar bedragen. Van deze vermeerdering is een bedrag ad £P 134.000 een gevolg van een te lage taxatie van de bijdrage in 1936/'37.

(2388/39).

(Mededeeling van den Handelscommissaris van Ned.-Indië in de Levant).

SERAWAK.

Rubber.

In Serawak is bij Order No. R-8 van 28 November j.l. een verbodsbepaling afgekondigd voor den uitvoer van onberookte of onvoldoende berookte sheets. In verband daarmede is ook het binnenlandsche vervoer van zulke sheets aan beperkende maatregelen gebonden. Bepaalde ambtenaren zijn aangewezen om op de kwaliteit van het product en op het transport daarvan toezicht uit te oefenen.

Bij overtreding wordt een boete geheven van maximaal \$ 100, welk maximum bij recidive wordt verhoogd tot \$ 500.—.

(Mededeeling van de Afdeling Ondernemingslandbouw).

ZWITSERLAND.

Oliën en vetten.

Bij Bondsraadsbesluit van 30 December 1938, afgekondigd in het „Schweizerisches Handelsamtsblatt“ van 31 December 1938, zijn de prijstoeslagen, welke de Zwitsersche graan- en voedercentrale mag heffen op ingevoerde oliën en vetten, verhoogd en als volgt vastgesteld:

Posten Zw. tarief.		
72 en 74	olijfolie	46 frs per 100 kg (36)
73, 73a en 75	alle overige spijsoeliën	46 frs per 100 kg (36)

96/97a/97b

spijsvetten

ex 204

46 frs per 100 kg (36)
grondnoten voor de bereiding van
spijsoolie en -vet
18,40 frs per 100 kg
(14,40)
copra voor de bereiding van spijsoolie en -vet 27,60 frs per 100 kg
(21,60)

De prijstoeslagen, welke sedert 28 Juni 1938 golden, zijn tusschen haakjes vermeld. De verhoogde prijstoeslagen worden geheven op de invoervergunningen, welke van 30 December 1938 af worden afgegeven.

(Med.E.V. 618/39).

Boeken en Tijdschriften.

Economische Voorlichting No. 1, 1939.

Van *Economische Voorlichting*, het weekblad van de gelijknamige afdeling der Directie van Handel en Nijverheid van het Ministerie van Economische Zaken te 's-Gravenhage, werd No. 1 ontvangen, gedateerd 6 Januari 1939.

Daarin wordt o.m. een bijdrage aangetroffen over bevordering van den uitvoer.

Onder „Handel en Nijverheid“ worden allereerst gegevens verstrekt over Cyprus, welke voor exporteurs naar dat eiland van belang kunnen zijn. Daarna volgen in deze zelfde rubriek een artikel over het nieuwe Tsje-

cho-Slowakije en mededeelingen over enkele landen, o.a. Britsch-Indië, Groot-Britannië en de Unie van Zuid-Afrika.

Onder „Economische Propaganda“ treffen wij de gebruikelijke opsomming aan van buitenlandsche jaarbeurzen, congressen en tentoonstellingen, terwijl in de rubriek „Economische Politiek“ aandacht gevraagd wordt voor de rubberrestrictie-ordonnantie 1939. Mede wordt hier melding gemaakt van verdragen en overeenkomsten, gesloten tusschen Argentinië—Duitschland, België—Frankrijk, Britsch-Indië—Groot-Britannië, Bulgarije—Frankrijk, Duitschland—Finland, Frankrijk—Groot-Britannië en Irak—V.S. van Amerika.

Marktberichten.

(BATAVIA EN SOERABAIA).

Verslag over de periode 9 t/m 14 Januari 1939.
Prijzen per 100 kg, tenzij anders vermeld.

SUIKER.

Soerabaia.

De Nivas publiceerde gedurende verslagperiode den verkoop van 505 tons Superieur en 8.128 tons Browns voor export, terwijl aan consumptiesuikers 1.484 tons werden afgedaan.

De markt was stil met enkele geforceerde afdoeningen in de tweede hand tot f 6,90 voor Januari en f 7,10 voor April/Mei.

Licht's laatste taxatie van den Europeeschen bietenoogst 1938/39, zonder Rusland, was 6.498.000 tons, of 559.000 tons minder dan zijn eerste schatting in September 1938 en 677.355 tons minder dan oogst 1937/38. Den Russischen bietenoogst schatte hij op 2.200 000 tons, of 300.000 tons minder dan zijn raming van September 1938.

BANKZAKEN

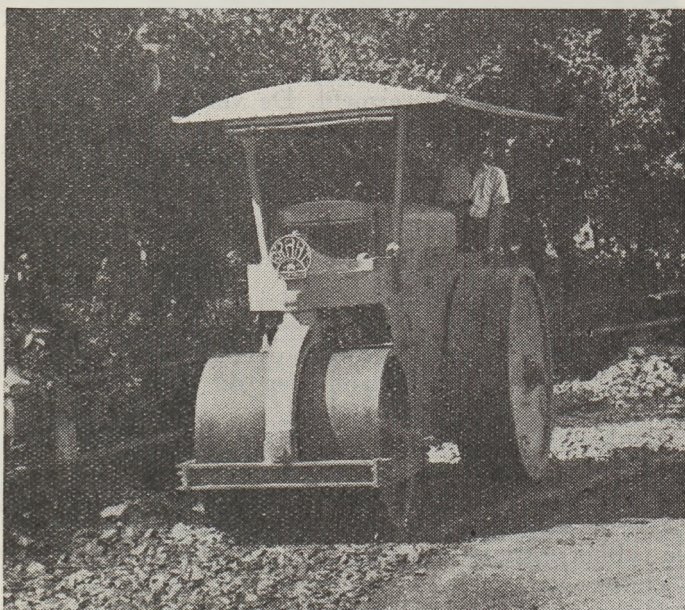
EFFECTENZAKEN

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N. V.

FACTORIJ BATAVIA
en hare kantoren in Nederl.-Indië, Br-
Indië, Burma, Str. Settl., China en Japan

TELEGRAFISCHE EN SCHRIFTELIJKE OVER-
MAKINGEN NAAR HOLLAND EN ELDERS

N.V.
MACHINEFABRIEK BRAAT
SOERABAJA
 AMSTERDAM — DJOCJA — TEGAL — SOEKABOEMI

BRAAT MOTORWEGWALSEN
 met groot klimvermogen voor elk dienstgewicht.

Verkocht werden :

1.726 tons S.H.S.
8.390 „ Browns
10.116 „ Totaal.

De Londen- en Fob-Cuba-noteringen waren resp. op 6 en 13/1 als volgt :

Londen-noteringen (in sh. per cwt.):

Maart 1939	6/2 ¹ / ₄	6/2 ³ / ₄
Mei „	6/2 ¹ / ₂	6/2 ³ / ₄
Aug. „	6/2 ¹ / ₄	6/2 ¹ / ₂
Dec. „	6/1	6/1
Actual :	Raws 6/3 ³ / ₄ sellers, buyers showing no interest.	Raws 6/2 ¹ / ₄ business done and further buyers, sellers 6/3.

Fob.-Cuba-noteringen (in dc. per lb.):

Maart 1939	1,12 ¹ / ₂	1,15
Mei „	1,13	1,16
Juli „	1,13 ¹ / ₂	1,16 ¹ / ₂
Sept. „	1,14 ¹ / ₂	1,16 ¹ / ₂
Maart 1940	1,18	1,20

THEE.

Batavia.

Het aanbod van ready-thee gedurende de afgelopen week bedroeg totaal 15.100 kisten tegen 10.500 kisten in de voorgaande week. In het algemeen was er geen belangrijke verandering in kwaliteit.

Onderstaande prijzen verstaan zich op basis : „uitvoerrecht voor verkoopers rekening”.

		Laagste	Hoogste
Oranje Pecco	fijnste	f 0,45	— f 0,46
	fijne	„ 0,42	— „ 0,44
	gew.	„ 0,39	— „ 0,41
Pecco		„ 0,38 ¹ / ₂	— „ 0,39
Pecco Souchong en Souchong		„ 0,37	— „ 0,38
Broken Oranje Pecco	(fijnste	„ 0,41	— „ 0,45
	fijne	„ 0,36 ¹ / ₂	— „ 0,39
	(gew.	„ 0,34	— „ 0,35
Broken Pecco		„ 0,34	— „ 0,35
Broken Tea		„ 0,32 ¹ / ₂	„ 0,33 ¹ / ₂
Fannings		„ 0,34	— „ 0,35
Stof & Small Fannings		„ 0,31 ¹ / ₂	— „ 0,32 ¹ / ₂

RUBBER.

Batavia.

In het begin van verslagperiode kwamen transacties tot stand in Standard Sheets tot 28¹/₈ cent en Standard Crêpe tot 29¹/₂ cent per 1/2 kg. In verband met de onzekere politieke situatie in Europa was de markt aan het einde flauw gestemd en werd voor Standard Sheets en Standard Crêpe 27³/₄ en 29¹/₈ cent per 1/2 kg genoteerd.

Het aanbod van ready rubber bleef nog altijd beperkt tot kleine partijen.

Licenties :

De licentie-markt bleef practisch onveranderd met koopers tot 47 cent en aanbod tot 47¹/₂ cent per kg. Transacties werden gedaan van 47 tot 47¹/₄ cent per kg. B.-licenties noteerden 1/4 cent hooger dan A.-licenties.

U.K. stockcijfers :

Londen	55.481—151 tons
Liverpool	30.724—332 tons

een vermindering van 483 tons.

Marktnoteeringen:

Datum	Londen New York		Singapore		Batavia	
	Std.Sheet per lb.	Std.Sheet per lb.	Std.Sheet per lb.	Med. Bl.	Java Std.Sheet per 1/2 kg	Java Std.Crêpe per 1/2 kg
9-1-'39	d. 8 ¹ / ₁₆	\$ 0,15 ⁷ / ₈	\$ 0,27 ⁷ / ₈	\$ 0,26 ⁵ / ₈	f 0,28	f 0,29 ³ / ₈
10-1-'39	„ 8 ¹ / ₁₆	„ 0,15 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,27 ⁵ / ₈	„ 0,26 ⁵ / ₈	„ 0,27 ³ / ₄	„ 0,29
11-1-'39	„ 8 ¹ / ₁₆	„ 0,15 ¹³ / ₁₆	„ 0,27 ¹ / ₈	„ 0,26 ⁵ / ₈	„ 0,28	„ 0,29 ¹ / ₄
12-1-'39	„ 8	„ 0,15 ¹³ / ₁₆	„ 0,27 ³ / ₈	„ 0,26 ¹ / ₂	„ 0,27 ³ / ₄	„ 0,29
13-1-'39	„ 7 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,15 ¹¹ / ₁₆	„ 0,27 ¹ / ₄	„ 0,26 ³ / ₈	„ 0,27 ¹ / ₈	„ 0,29 ¹ / ₈
14-1-'39	„ 8	„ 0,15 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,27 ⁷ / ₈	„ 0,26	„ 0,27 ⁵ / ₈	„ 0,28 ³ / ₄

Soerabaia.

De rubbermarkt bleef in de afgelopen periode zeer stil wegens gebrek aan aanbod.

De prijzen liepen iets terug. Standard Sheets noteerden als hoogste prijs 28³/₈ cent en later 27¹/₂ ct. per 1/2 kg. Standard Crêpe werd gedaan met als hoogsten prijs 29¹/₄ cent, terwijl de prijs aan het slot 28³/₄ ct. per 1/2 kg bedroeg.

KOFFIE.

Batavia.

Lampung Robusta en W.I.B. Robusta-koffie. De New York-notering bleef ook gedurende deze verslagperiode onveranderd en noteerde voor Maart 4,24 dc. per lb. De markt was zeer stil. De Soerabaia-notering liep iets op; er werd tot f 19 een kleinigheid gedaan voor ready-levering.

	levering	vraag	aanbod
Ready		f 18,87½	f 19.—
Jan./Mrt.	"	" 18,75	" 18,87½
Aug./Oct.	"	" 19.—	" 19,25

Lampung Robusta-koffie 15%. Dit product bleef zonder eenige belangstelling. De notering was voor Jan./Mrt.-levering: vraag f 11,50, aanbod f 11,75.

Soerabaia.

Door de iets betere belangstelling van exporteurszijde liepen de prijzen voor goede ondernemingskoffie iets op. Er kwamen transacties tot stand op basis van f 19, tegen welken prijs verder werd aangeboden.

Export-kwaliteit levering Jan./Maart werd afgedaan tegen f 18,75 tot f 19, terwijl voor levering Aug./Oct. (nieuwen oogst) aan speculanten tegen f 19,25 werd verkocht.

De markt sloot als volgt :

Jan./Maart	f 18,75 — f 19.—
Aug./Oct.	f 19.— — f 19,25

PEPER.

Batavia.

Zwarte Lampung-peper. Exporteurs kochten nog te Telok, echter op lager niveau. De Londen-notering was $2^{11}/_{16}$ d. per lb. buyers, $2^{11}/_{16}$ d. per lb. sellers. Telok Betong gaf de volgende noteringen :

	levering	vraag	aanbod
7/I- Jan./Mrt.		f 14,50	f 14,70
9/I- "	"	" 14,50	" 14,75
10/I- "	"	" 14,40	" 14,60
11/I- "	"	" 14,10	" 14,30
12/I- "	"	" 14,10	" 14,25
13/I- "	"	" 14.—	" 14,20

De tweede hand betaalde in het begin van deze week nog flinke prijzen; voor Mrt./Mei-levering werd nog f 14,85 betaald, terwijl Jan./Mrt. tot f 14,60 werd afgedaan. Later liepen de prijzen echter terug, o.a. door winstnemingen en was de belangstelling van exporteurs ook minder. De voorraad in de V.S. van Amerika wordt getaxeerd op 30.000 tons, terwijl dan nog niet gerekend

is met zeilende partijen en de carry-over te Telok. Telok wilde tegen het einde van verslagperiode dan ook tegen lagere prijzen afgeven. Jan./Mrt. werd door Telok verkocht tegen f 14,20, terwijl peper e.k. Batavia werd gedaan tot f 14,10 en f 14 voor Jan.-levering.

Londen-voorraad: 1.292 tons.

Witte Muntok-peper. Terwijl in de vorige verslagperiode de markt voor witte peper aantrok en op kon loopen van f 19,25 tot f 20,25, verminderde de belangstelling van exporteurs weer zeer snel en boden verkoopters zonder succes aan tot f 20,60, later zelfs tegen f 20,30. Exporteurs konden echter niet hoger bieden dan f 19,50, zoodat geen zaken werden gedaan. De voorraad witte peper op Muntok werd geschat op \pm 4.500 tons. Aan het einde van deze verslagperiode werd door exporteurs f 19,25 geboden, terwijl verkoopters hielden op f 19,80.

Londen-voorraad: 9.690 tons.

CITRONELLA-OLIE.

Batavia.

Voor sereh-olie bleef de toestand vrijwel onveranderd en werd f 0,78 in het begin van verslagperiode nog betaald voor dichtbij-levering voor A- zoowel als voor B-olie. Later betaalden exporteurs nog f 0,78 per kg alleen voor A-contract. Olie met 45% citronellal-gehalte werd door producenten afgegeven tegen f 0,94 per kg, op welk niveau echter spoedig geen belangstelling meer bestond. Tenslotte werd niet hoger geboden dan f 0,92½. Op dit niveau waren echter nog geen verkoopters te vinden.

KAPOK.

Soerabaia.

Er was geen belangstelling van exporteurs; afdoeningen beperkten zich tot verkoopen aan het Kapok-fonds.

KAPOKPITTEN.

Soerabaia.

Japansche exporteurs toonden belangstelling voor pitten op basis van f 1,47½, tegen welken prijs zaken gedaan werden. Oliefabrieken betaalden nog f 1,30 e.k. Soerabaia.

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK, N.V.

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

KANTOREN IN: NEDERLAND — NEDERLANDSCH-INDIË — CHINA — JAPAN —
PHILIPPIJNEN — STRAITS SETTLEMENTS — BRITSCH INDIË

ALLE BANKZAKEN

COPRA.

Soerabaia.

Nadat in het begin van verslagperiode nog f 5,77 fobnug betaald werd, daalden de prijzen aan het einde tot f 5,55 voor N.I.F.M.S.

GAPLEK.

Soerabaia.

De markt was zeer stil. Koopers bleven uit de markt; de prijs was nominaal op f 1,45.

GAPLEKMEEL.

Soerabaia.

De markt was flauw. Nadat aanvankelijk nog f 1,86 afgedaan werd, toonden exporteurs tenslotte vrijwel geen belangstelling en daalden de prijzen tot f 1,78 met slechts weinig afdoeningen. Tot laatstgenoemden prijs was er aanbod; exporteurs indiceeren geen hooger prijs dan f 1,70.

TAPIOCA.

Bataiva.

De fabrikanten boden nu eindelijk tegen lagere prijzen aan, welke voor het buitenland echter nog te hoog waren. Zaken werden deze week practisch niet gedaan.

f.f. flake	f 5,40
seeds A.	f 5,40/f 5,50
Pearl A.	f 5,90
fabrieksmeel	kwaliteit A f 4.—, kwaliteit AA f 4,25
B III meel	f 2,10
Bendara	f 4,05
Bendara/AA	f 4,40

MAIS.

Soerabaia.

De markt was eveneens flauwer. Europa noteerde lager, niettegenstaande vrijwel onveranderde notering van Buenos-Aires. Daarentegen kwam Japan in de markt, echter slechts voor levering Jan./Februari.

Jan./Maart noteerde koopers tot f 2,97 met aanbod tot f 3,02½.

RIJST.

West-Java.

De vraag van Batavia zette gedurende verslagperiode door, ongeveer 5.000 ton rijst werd gekocht voor levering Januari/Februari, voornamelijk afkomstig uit den Oosthoek. Vooral de goedkope soorten waren in trek, buitendien werd nogal wat Hoo Ing ingeslagen. Afgedaan werd Petjakoelit Kretek van f 5,75 tot f 5,83 naar gelang van kwaliteit.

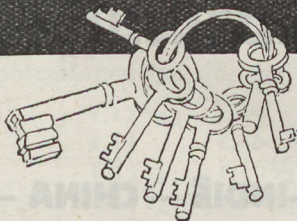
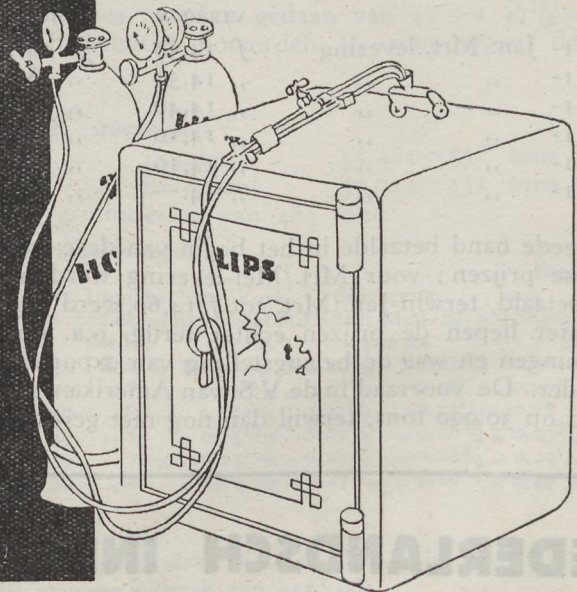
Ook Snijbranders falen

op **LIPS** BRANDKASTEN

met hun uit één stuk twaalfvoudig

koud gebogen stalen romp. Daar

is geen speld tusschen te krijgen.

NEDERLANDSCH FABRIKAAT

LIPS

Alleen-vertegenwoordigers LINDETEVES-STOKVIS

Petjakoelit Hoo Ing f 5,83
 Hoo Ing $\frac{3}{4}$ slijp „ 6,31 $\frac{1}{2}$
 „ vol „ „ 6,45 tot f 6,50

Van Cheribon werd Tiongbie gekocht tot f 5,75.
 Door deze aankopen voor consumptie van Batavia en omstreken trok de markt te Soerabaia iets aan.

Noteeringen :

Huller	Boeloe	f 7,45
Huller	Tjere	„ 6,88
Lolosan	Tjere	„ 6,39 $\frac{1}{2}$
Petjakoelit	Tjere	„ 6,15 $\frac{1}{2}$

Oost-Java.

De markt stond geheel in het teken van aankopen door Batavia, welke haven ca. 4 tot 5.000 tons rijst van diverse soorten in Oost-Java uit de markt nam. Het betrof hoofdzakelijk lagere kwaliteiten; er werd voornamelijk gekocht OJS/HI, Banjoewangi, Petjakoelit Kretek en inferieure andere soorten. Ondanks deze flinke aankopen, steeg, behalve de OJS/HI, Banjoewangi, geen enkele eerste kwaliteit in prijs, en er bleef over alle linies ruim aanbod.

OJS/I b.v. werd voor Januari-levering nog aangeboden, zoowel door fabrieken als uit de tweede hand tot f 6,58 $\frac{1}{2}$, voor Maart tot f 6,66 $\frac{1}{2}$, met koopers ca. 3 $\frac{1}{2}$ ct. lager. Voor nieuwen oogst waren handelaren verkoopters tot f 6,47 $\frac{1}{2}$ voor levering Juni/Augustus, echter hielden koopers zich afzijdig.

Menado en de Molukken kochten kleine partijen OJS/HI tot f 6,60 oplopend tot f 6,70 dubbelzak Banjoewangi. De noteeringen zijn :

	Januari		
Banjoewangi	OJS/AA	f 7,88	fr. fabriek
„	OJS/H	„ 6,74 $\frac{1}{2}$	„
„	OJS/HI	„ 6,45	„
Djember	OJS/AA	„ 7,15	„
„	OJS/I	„ 6,56	„
Loemadjang	OJS	„ 6,69	„
„	Hoo Ing	„ 6,47 $\frac{1}{2}$	„
Pasoeroean	Tiong Bie	„ 7,—	fr.wg. Soerabaia
Kretek 30%		„ 6,60	„
Petja koelit		„ 5,83	„

GRONDNOTEN.

Batavia.

Cheribon, gepelde, e.k. Cheribon Jan./Feb. '39 vraag f 6,70, aanbod f 6,90 inclusief zak.

COCOSKOEKEN.

Batavia.

E.k. Tjilatjap Jan./Feb. '39 aanbod f 2,70.

DAMAR.

Batavia.

Sumatra en Pontianak (asst. No. 1, 2, 3, 4, 5):
 Sumatra A/E gedaan f 25,10
 Sumatra E aanbod f 10,10
 Pontianak A/E f 22,05 nominaal
 Pontianak E gedaan f 8,50

HUIDEN.

Batavia.

Buffel nat: f 13.—
 Koe nat: f 22,50
 Buffel droog (1-11 kg): I f 39.—; II f 32.—; III f 24,50
 (11-13 kg): I f 49,50; II f 39.—; III f 26,50
 (13 kg en hooger): I f 53,50; II f 47.—; III f 32.—
 Koe droog (1-7 kg): I f 82,50; II f 72,50; III f 64,50
 (7-9 kg): I f 61,50; II f 54,50; III f 49.—
 (9 kg en hooger): I f 58.—; II f 50.—; III f 44,50

GEITEVELLEN.

Batavia.

Per stuk (basis: 35 kg per 100 st.): I f 0,70; II f 0,41 $\frac{1}{2}$

SCHAPEVELLEN.

Batavia.

Per stuk (basis: 50 kg per 100 st.): I f 0,54; II f 0,25 $\frac{1}{2}$

CACAO.

Batavia.

E.k. Batavia prompt f 25.— nominaal.

TIN.

Batavia.

± f 187,50.

N.V. SOERABAIA VEEM
 TVDZVH
CHINEESCHE VOORSTRAAT 45-SOERABAIA

OPSLAG, BEWARING, VERSCHeping VAN KOOPMANSGOEDEREN

Beleenbare Cedullen, Brand- en Zeeverzekeringen.

HYDRAULISCHE KAPOKPERINSTALLATIE

Lossen en laden van Schepen aan eigen Diepzeekade Etablissement.

Prauwenveer

Stuwadoren van Schepen

**INKLARING =
 EN EXPEDITIE.**

*NEEN-'n liter
is tot aan den rand!*

AA
DE LA MAR

Vraagt ons het gratis boekje
„VAN HET WONDERE ZIEN”.
'tBevat veel wetenswaardig-
heden op het gebied van
practische verlichting.
N. V. R E V I M I J.

**PHILIPS' LAMPEN BESPAREN MEER OP UW
STROOMREKENING DAN HUN AANSCHAFFINGSPRIJS BEDRAAGT**

Geen prijsverschil met Philips' heldere lampen.

Diverse Berichten.

Mededeeling.

Belanghebbenden hier te lande wordt in overweging gegeven, alvorens zich met verzoeken om inlichtingen tot Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren in het buitenland te wenden, zich in verbinding te stellen met het Hoofd van het Bureau voor Buitenlandsche Handelsvoorlichting en Propaganda van het Kantoor voor den Handel te Batavia-C., aangezien in vele gevallen door genoemd bureau over de gewenschte gegevens wordt beschikt, waardoor niet onbelangrijke tijdsbesparing kan worden verkregen.

Indien blijkt, dat de verzochte gegevens hier te lande niet beschikbaar zijn, verleent het bureau gaarne zijne bemiddeling tot het verkrijgen daarvan bij de betrokken instanties in het buitenland.

Het verdient voorts aanbeveling, aanvragen tot vestiging van handelsrelaties in het buitenland vergezeld te doen gaan van volledige bijzonderheden betreffende de artikelen waarop de aanvraag betrekking heeft, alsmede van bank- en/of andere referenties nopens den aanvrager.

Personalia.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 30 December 1938 No. 29, is bij Koninklijk Besluit van 1 December 1938 No. 49, de heer Marselis C. Parsons erkend en toegelaten als Vice-Consul der V.S. van Amerika te Batavia voor Nederlandsch-Indië.

(662/39)

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 3 Januari 1939 No. 9, is goedgekeurd, dat de heer A.P. Andersen gedurende de afwezigheid van den heer Chr.P.E. Andersen met ingang van 7 Januari 1939 belast is met de waarneming van het Vice-Consulaat van Noorwegen te Manado.

(1031/39).

Handelsbetrekkingen.

No. 66. *V. S. van Amerika.* Een te New York gevestigde firma wenscht in relatie te treden met exporteurs hier te lande van sisal (sisal tow en sisal waste) of andere overeenkomstige vezelsoorten (rosella).

No. 38409.

No. 67. *Roemenië.* Firma te Boekarest wenscht in relatie te treden met exporteurs hier te lande van koffie, thee, rijst, rubber, gommen en harsen.

No. 3852100.

No. 68. *Engeland.* Firma te Londen wenscht in relatie te treden met importeurs hier te lande van katoppen en kunstzijden stoffen.

C.I.B. 05343/38.

No. 69. *Unie van Zuid-Afrika.* Firma te Johannesburg wenscht in relatie te treden met exporteurs hier te lande van derris-poeder.

No. 3852084.

No. 70. *Canada.* Firma gevestigd te Lachine, P.Q., wenscht in relatie te treden met exporteurs hier te lande van gambir en cutch.

No. 3851942.

No. 71. *Unie van Zuid-Afrika.* Twee agentuurhuizen te Durban wenschen in relatie te treden met exporteurs hier te lande van „raw rubber” en „crêpe rubber.”

No. 3827868.

No. 72. *Britsch-Indië.* Firma te Calcutta wenscht in relatie te treden met exporteurs hier te lande van oud koperwerk (alsmede voorwerpen, vervaardigd uit een alliage van koper en tin) en oud koperdraad.

No. 3854891.

No. 1. *Duitschland.* Firma, gevestigd in Hamburg, wenscht in relatie te treden met een firma in een van de voornaamste centra h.t.l., die gespecialiseerd is in papier- en kartonwaren en die bereid is haar te vertegenwoordigen.

Nadere inlichtingen verstrekt het Bureau voor Buitenlandsche Handelsvoorlichting en Propaganda van het Kantoor voor den Handel, Molenvliet West 8, Batavia-Centrum.

Bij verzoeken om inlichtingen op te geven nummer van de handelsbetrekking en nummer van het Economisch Weekblad.

Aanbestedingen.

Uitslag aanbesteding.

Het aanbestede werk: Het bouwen van een ambts-woning voor den Gouverneur van Sumatra te Medan, is bij beschikking van den Directeur van Verkeer en Waterstaat ddo. 23 December 1938 No. A. 59/3/11 gegund aan H.J.E. van der Ven, aannemer te Medan, voor den prijs van f 63.370.— (drie en zestig duizend en driehonderd en zeventig gulden), onder aanteekening, dat de opleveringstermijn van het werk op 270 kalenderdagen is gesteld.

(4)

Uitslag aanbesteding.

De uitvoering van het werk: Het bouwen van een gewapend betonbrug over de Tjikoreak en een gewapend betonkoker in de Tjijatja, welke een onderdeel vormen van het werk: „Wadoek Darma 1e gedeelte (wegomlegging)”, is na gehouden aanbesteding met beperkte mededinging gegund aan den aannemer J.O. Feenstra, werkende onder den naam van Maatschappij voor Wegen- en Bruggenbouw te Bandoeng voor de aannemingssom van f 19.990.— (negentienduizend negenhonderd en negentig gulden).

(5)

MAANDSTATISTIEKEN

BETREFFENDE DEN IN- EN UITVOER DER BELANGRIJKSTE HANDELSARTIKELN VAN JAVA EN MADOERA EN DE BUITENGEWESTEN

PRIJS INCLUSIEF PORTO VOOR HET BINNENLAND

	per jaarg.	per aflev.		per jaarg.	per aflev.
(1) Uitvoer Java en Madoera	f 3,50	f 0,35	(9) Uitvoer Buitengewesten	f 7,50	f 0,75
(2) Invoer Java en Madoera	" 8,-	" 0,80	(10) Invoer Buitengewesten	" 7,50	" 0,75
(3) Uitvoer der belangrijkste havens van Java en Madoera	" 5,-	" 0,50	(11) In- en uitvoer Menado	" 2,50	" 0,25
(4) Invoer van Garenen en Manufacturen van Java en Madoera. (begrepen in No. 2)			(12) Invoer van Garenen en Manufacturen in de Buitengewesten ... (begrepen in No. 10)		
(5) Invoer der belangrijkste havens van Java en Madoera	f 18,-	f 1,80	(13) Automobieltatistiek	f 10,-	f 1,-
(6) Uitvoer Sumatra's Oostkust (incl. havenstatistiek)	" 3,50	" 0,35	Maandstatistiek van de Intergewestelijke Handelsbeweging der Buitengewesten.		
(7) Invoer Sumatra's Oostkust (Belawan)	" 6,-	" 0,60	No. 21 (Handel van de Gewesten van Sumatra met Java en Madoera)	" 2,50	" 0,25
(8) Havenstatistiek: In- en uitvoer Padang, Makassar en Palembang	" 15,-	" 1,50	No. 22 (Handel van de Gewesten van Borneo en de Groote Oost met Java en Madoera)	" 2,50	" 0,25
			Een jaarabonnement op beide nummers: ..	" 3,50	" 0,35

	BINNENLAND	BUITENLAND
JAARABONNEMENT OP DE NUMMERS: {		
1 t/m 5	f 30,-	f 35,-
6 " 12	" 35,-	" 40,-
1 " 12	" 65,-	" 75,-

Verschenen:

Indisch Verslag 1936, Deel I. TEKST VAN HET VERSLAG VAN BESTUUR EN STAAT VAN NED.-INDIE over het jaar 1935. Prijs f 3.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 146. PRIJZEN, INDEXCIJFERS EN WISSELKOERSEN OP JAVA gedurende het jaar 1913-1937. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 147. ONDERWIJS-STATISTIEK Schooljaar 1935-1936. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 148. STATISTIEK VAN DE INTERGEWESTELIJKE HANDELSBEWEGING DER BUITENGEWESTEN over het eerste halfjaar 1937. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 154. STATISTIEK VAN DE INTERGEWESTELIJKE HANDELSBEWEGING DER BUITENGEWESTEN over het tweede halfjaar 1937. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 152. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- EN UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1936, dl. IV (Gewestelijke Statistiek Buitengewesten). Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 153. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- EN UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937, dl. III (Voorloopige Cijfers). Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 155. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- EN UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937, dl. I (Java en Madoera). Prijs f 4.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 159. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- EN UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937, dl. II (Buitengew.). Prijs f 5.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 156. STATISTISCH ZAKBOEKJE VOOR NEDERLANDSCH-INDIE 1938, betreffende het jaar 1937. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 157. DE LANDBOUWEXPORTGEWASSEN VAN NED.-INDIE in 1937. (Holl. & Eng. Tekst). Prijs f 3.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 160. HANDELSSTATISTIEK VAN JAVA EN MADOERA gedurende het jaar 1825-1873. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 168. DE EERSTE INDISCHE HANDELSHUIZEN. Prijs f 1.-.

Korte Mededeeling van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 15. ENKELE OPMERKINGEN OVER DE UITKOMSTEN VAN DE STATISTIEK DER PERSONEELE BELASTING gedurende 1929-1936. Prijs f 0.50.

Korte Mededeeling van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 16. TROPISCH AFRIKA ALS PRODUCENT VAN LANDBOUWEXPORTGEWASSEN. Prijs f 0.75.

Korte mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 18. PRIJSNIVEAU NED.-INDIE 1929 - Mei 1938. Prijs f 0.75.

Korte Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 29. DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937. Prijs f 0.50.

In bewerking:

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 158. ONDERWIJS-STATISTIEK Schooljaar 1936-1937. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 169. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- EN UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937, dl. III. (Landen van herkomst en bestemming). Prijs f 3.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 161. HANDELSSTATISTIEK VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1874-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 162. HANDELSBETREKKINGEN MET SINGAPORE gedurende het jaar 1825-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 163. HANDELS- EN SCHEEPVAARTBETREKKINGEN MET NEDERLAND gedurende het jaar 1825-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 164. SCHEEPVAART-STATISTIEK VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1825-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 165. DE CULTURES VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1840-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 166. HISTORISCHE PRIJZEN IN NEDERLANDSCH-INDIE sedert het jaar 1825.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 167. DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1823-1937.

Indisch Verslag 1938, Dl. II. STATISTISCH JAAROVERZICHT VAN NEDERLANDSCH-INDIE over het jaar 1938. Prijs f 5.-.

Economisch Weekblad

voor Nederlandsch-Indië

Orgaan van het Departement van Economische Zaken met medewerking van Hoofden van Departementen, Diensten en Bedrijven, alsmede van niet-ambtelijke personen en organisaties.

Statistische Mededeelingen

bijvoegsel van No. 3 van den 8en Jaargang

20 Januari 1939

Kort overzicht betreffende den economischen toestand van Nederlandsch-Indië.

I. ALGEMEEN GEDEELTE *).

Bij de wet van 30 December 1938 (Ned. Stbl. 1938 No. 908, Ind. Stbl. 1938 No. 732) zijn in het tarief van invoerrechten in Nederlandsch-Indië ingaande 1 Januari 1939 wijzigingen aangebracht. Voorts zijn de in het jaar 1939 op de invoerrechten te heffen *opcenten* vastgesteld, welke, behoudens eenige uitzonderingen, voor dat jaar 50 bedragen.

De bepalingen ten aanzien van den invoer van *gebleekte en ongebleekte katoenen stoffen* zijn weder voor een jaar verlengd. De „Invoerverordening gebleekte katoenen stoffen 1939” (Stbl. 1939 No. 1) en de „Invoerverordening ongebleekte katoenen stoffen 1939” (Stbl. 1939 No. 2) geven o.m. de hoeveelheden, welke voor elke categorie dezer goederen mogen worden ingevoerd gedurende het tijdvak 3 Januari 1939 t/m 2 Januari 1940.

De licentieering van den invoer van *tandenborstels, messen, scharen, messenmakerswerk en petroleumlampen* wordt weder voor een jaar voortgezet. In de „Invoerlicentieering-verordening 1938/1939 aanvulling I” (Stbl. 1939 No. 3) zijn de in de periode 21 Januari 1939 t/m 20 Januari 1940 in te voeren hoeveelheden bepaald.

Ook de contingentieering van den import van *kunstmeststoffen* (superphosfaat, dubbelsuperphosfaat en n.a.g. meststoffen) is bij Stbl. 1939 No. 7 („Invoerverordening kunstmeststoffen 1939”) voor een jaar (18 Januari 1939 t/m 17 Januari 1940) bestendigd.

De productie van *suiker* voor oogst 1940 is ingevolge de „Suikerjaarproductie-verordening 1940” (Stbl. 1938 No. 730) bepaald op 1.475.000 ton, tegen 1.550.000 ton voor oogst 1939.

Ter uitvoering van de „Rubberrestrictie-ordonnantie 1939” (Stbl. 1938 No. 666) zijn eenige verordeningen vastgesteld. De „Ondernemingsrubberrestrictie-verordening 1939” (Stbl. 1938 No. 729) bevat uitvoeringsvoorschriften ter regeling van den uitvoer en den aanplant van *ondernemingsrubber*. Voor wat betreft de *bevolkingsrubber* zijn soortgelijke voorschriften bij een 13-tal verordeningen gegeven (Stbl. 1938 Nos. 701 t/m 713).

Krachtens de „Uitvoerordening cacao-plantmateriaal 1938” (Stbl. 1938 No. 695) is ingaande 31 December 1938 de export van plantmateriaal van *cacao* — waaronder te verstaan levende planten en deelen van planten, waarmede vermenigvuldiging langs vegetatieve weg mogelijk is, zoomede vruchten en zaden — zonder vergunning verboden.

Ter voorkoming van ongewenschten uitvoer van plantmateriaal van *toeba* (derrissoorten) is bij Stbl. 1938 No. 697 de „Uitvoerordnantie-toebaplantmateriaal 1938” afgekondigd, in werking getreden op 1 Januari 1939.

* * *

*) Bijgewerkt tot medio Januari 1939.

II. BIJZONDER GEDEELTE.

(de cijfers betreffende den economischen toestand in November 1938).

Geldcirculatie.

De circulatie van bankbiljetten nam in November 1938 met f 2,6 mm af en die van pasmunt met f 0,4 mm, terwijl de omloop van teekmunt met ruim een ton vermeerderde (tabel 1).

TABEL 1. Toe- en afvloeiing van ruilmiddelen naar (—) of uit (+) de kassen van het Land en van de Javasche Bank, in duizenden guldens.

Maanden	Bankbiljetten	Teekmunt	Pasmunt	Totaal
Sept. 1937	— 3.570	+ 378	+ 627	— 2.565
Oct. „	— 4.610	— 32	+ 278	— 4.364
Nov. „	— 3.920	— 395	+ 238	— 4.077
Sept. 1938	— 1.592	— 161	— 208	— 1.961
Oct. „	— 110	— 1.068	— 283	— 1.461
Nov. „	— 2.622	+ 101	— 351	— 2.872
Jan./Nov. 1937	+ 20.445	+ 10.581	+ 9.130	+ 40.156
„ / „ 1938	— 950	— 4.573	— 1.666	— 7.189

Het gebruik van giraal geld bleef in November op het peil van October 1938.

*

Uitvoer.

TABEL 2. De Ned.-Indische uitvoer naar gewicht en waarde 1).

Maanden	Ned.-Indië	Java en Madoera	Buitengewesten
<i>Gewicht in 1.000 ton bruto.</i>			
Sept. 1937	971,7	224,9	746,1
Oct. „	955,1	248,6	706,5
Nov. „	953,2	244,4	708,8
Sept. 1938	883,4	178,9	704,5
Oct. „	992,9	184,5	808,4
Nov. „	978,9	214,6	764,3
Jan./Nov. 1937	10.486,1	2.672,2	7.813,9
„ / „ 1938	9.920,5	2.103,3	7.817,2
<i>Waarde in millioenen guldens.</i>			
Sept. 1937	80,3	22,7	57,6
Oct. „	81,1	23,9	57,2
Nov. „	77,1	25,1	52,7
Sept. 1938	49,7	16,1	32,9
Oct. „	57,7	18,8	38,2
Nov. „	50,4	17,3	33,1
Jan./Nov. 1937	905,9	271,1	634,8
„ / „ 1938	641,6	207,4	434,2

De uitvoer van Java en Madoera was in November niet minder dan 30.100 ton grooter dan in October 1938, hetgeen voornamelijk veroorzaakt is door den grootten export van suiker (+ 9.800 ton) en suikerresidu (+ 27.100 ton).

1) Exclusief passagiersgoederen, postpakketgoederen en goederen voor scheepsgebruik, exclusief gouduitvoer per postpakket, maar de waarde inclusief alle uitvoerrechten.

De uitvoer van de Buitengewesten was in November 44.100 ton kleiner dan in October 1938. In hoofdzaak is dit een gevolg van den geringeren uitvoer van bevolkingsrubber (— 9.400 ton), aardolieproducten (— 40.200 ton) en peper (— 6.600 ton), hoewel daartegenover de export van copra (+ 4.500 ton) en n.a.g. grondstoffen en halfabrikaten van minerale herkomst (+ 10.000 ton), waaronder bauxiet, is toegenomen.

Hieronder volgt de gebruikelijke tabel (3) van de uitvoeren van suiker naar assortiment en de gepubliceerde Nivas-verkoop.

TABEL 3. De uitvoeren en de door de NIVAS gepubliceerde verkoop van suiker, in 1000 ton.

Omschrijving	Soort suiker	1937			1938			1937	1938
		Sept.	Oct.	Nov.	Sept.	Oct.	Nov.	Jan./Nov.	
Uitvoer (netto-gew.)	S. H. S.	34,7	40,6	48,2	40,1	49,—	43,2	508,7	496,—
	Browns	63,8	37,3	46,5	8,3	26,5	42,8	512,2	427,5
	Andere ²⁾	5,1	3,9	0,8	2,9	6,—	5,3	30,9	37,4
	Totaal	103,6	81,8	95,5	51,3	81,5	91,3	1051,8	960,9
NIVAS-verkoop	S. H. S.	26,5	20,7	53,7	29,6	151,4	152,5	607,2	834,1
	Browns	19,2	14,3	18,4	26,—	22,1	97,—	534,4	503,6
	Andere ³⁾	—	—	—	—	—	—	5,—	—
	Totaal	45,7	35,—	72,1	55,6	173,5	249,5	1146,6	1337,7

De gepubliceerde Nivas-verkoop waren in November belangrijk hooger dan in October 1938.

Van de in November uitgevoerde suiker werd een flink kwantum verscheept met bestemming Nederland en v.o. en Groot-Brittannië en v.o. (tabel 4).

TABEL 4. De uitvoeren van Java-suiker naar landen van bestemming, in 1000 ton (netto).

Landen v. bestemm.	1938			1937	1938
	Sept.	Oct.	Nov.	Jan./Nov.	
Nederland en v.o...	2,—	7,—	27,7	110,3	140,3
Gr.-Britannië en v.o.	0,4	1,4	9,3	24,6	36,9
Overige Eur. landen, Egypte e/h. Eg. deel v. Soedan (excl. Port Soedan), Port Said en Suez.....	9,4	18,2	11,3	229,5	343,2
Hongkong.....	10,—	18,4	11,6	119,7	93,5
China.....	4,1	5,7	4,8	44,9	22,4
Britsch-Indië.....	5,1	2,—	2,6	25,8	26,8
Japan en Formosa...	0,1	0,5	0,1	162,3	14,5
Dairen.....	—	—	—	37,2	0,2
Penang/Singapore...	5,5	6,6	7,1	86,9	75,2
Siam.....	1,7	1,5	0,9	25,3	22,3
Overig Azië.....	12,1	11,7	6,4	117,3	99,1
Nieuw-Zeeland.....	—	7,2	8,—	60,—	65,4
Elders.....	0,9	1,3	1,5	8,—	21,1
Totaal.....	51,3	81,5	91,3	1.051,8	960,9

In November 1938 was de uitvoer van ondernemingsrubber (ad 10.984 ton) iets grooter dan het maandquotum voor het 4e kwartaal. De totale export gedurende het jaar 1938 is per ult. November ± 4.300 ton (= 3%) onder het quotum voor de 11 maanden van dat jaar gebleven.

2) Hieronder begrepen Stat. nos. 2220, 2221 en 224.

3) De door de Nivas gepubliceerde verkoop van melasse-suiker.

De productie van ondernemingsrubber bedroeg in November 12.590 ton, tegen 13.513 ton in October 1938. In November 1937 was deze productie 21.138 ton.

De export van bevolkingsrubber bedroeg in November 1938 ongeveer 1.300 ton minder dan het maandquotum, waardoor de overschrijding van den uitvoer in de vorige maanden van dit jaar t.o.v. het quotum tot rond 7.700 ton (6%) is teruggebracht.

De uitvoercijfers van thee waren in 1938 hooger dan in 1937 (tabel 5).

TABEL 5. Uitvoer van thee, in 1.000 kg netto (Nederlandsch-Indië).

Maanden	1936	1937	1938
Januari.....	5.841	5.057	6.125
Februari.....	6.202	4.949	5.498
Maart.....	5.998	5.600	6.167
April.....	5.975	6.519	6.779
Mei.....	6.827	5.985	6.666
Juni.....	6.096	5.256	5.752
Juli.....	5.448	5.489	5.678
Augustus.....	4.873	5.139	5.661
September.....	4.669	5.150	5.451
October.....	6.715	5.084	6.209
November.....	5.448	5.969	5.767
Januari/November.....	64.092	60.197	65.753

Ook de verkoop van thee zonder licentie door licentiehouders is gestegen. Gedurende de eerste drie kwartalen van 1938 bedroeg deze verkoop 12.544.380 halve kg, tegen 11.325.349 halve kg in dezelfde kwartalen van 1937. Wel zijn de verkoopcijfers van zwarte thee van 9.372.535 halve kg in Jan./Sept. 1937 gedaald tot 9.114.947 halve kg in Jan./Sept. 1938, maar die van groene thee zijn in de overeenkomstige perioden van 1.952.814 halve kg tot 3.429.433 halve kg gestegen.

De uitvoer van mais uit Java en Madoera was in November 1938 van geen betekenis, hetgeen echter in deze periode van het jaar meestal het geval is. De uitvoer van cassaveproducten bleef in November op een redelijk peil (tabel 6).

TABEL 6. Uitvoer van mais en cassaveproducten, in 1000 kg (netto).

Maanden	Mais			Cassaveprod.
	Java en Mad.	Buitengew.	Ned.-Indië	Java en Mad.
Nov. 1935.....	—	86	86	14.883
" 1936.....	8.735	1.875	10.610	44.346
" 1937.....	467	2.367	2.834	38.715
" 1938.....	402	1.931	2.333	24.959
Jan./Nov. 1935.....	62.786	20.358	83.144	144.203
" / " 1936.....	120.758	36.250	157.008	236.305
" / " 1937.....	141.156	69.869	211.025	374.533
" / " 1938.....	53.559	44.697	98.256	218.806

Tabellen 7 en 8 geven een overzicht van de uitvoergewichten en -waarden van de voornaamste exportproducten gedurende Jan./Nov. 1936, 1937 en 1938.

TABEL 7. Het gewicht van den uitvoer van enkele belangrijke exportproducten, in 1000 ton netto (Ned.-Indië).

Producten	Januari/November			1938 meer (+) of minder (-) dan 1937
	1936	1937	1938	abs.
Tin (incl. tinerts) (bruto) ..	34,46	42,12	25,96	- 16,16
Thee.....	64,09	60,20	65,75	+ 5,55
Bev. rubber (dr. aeq.) ..	142,66	198,02	142,56	- 55,46
Ondern. rubber („ „) ..	144,09	206,78	149,46	- 57,32
Aardolieproducten (bruto) ..	4.754,72	5.481,25	5.485,06	+ 3,81
Suiker.....	791,93	1.051,80	960,92	- 90,88
Suikerresidu	113,67	211,92	104,05	-107,87
Koffie (bruto)	87,86	94,56	65,17	- 29,39
Cassaveproducten.....	236,31	374,53	218,81	-155,72
Copra.....	454,17	461,27	509,45	+ 48,18
Palmolie.....	159,84	179,35	196,34	+ 16,99
Peper.....	73,81	28,34	43,29	+ 14,95
Vezeis, v.a.s. (bruto)	98,50	105,75	102,20	- 3,55
Mais.....	157,01	211,03	98,26	-112,77

TABEL 8. De waarde van den uitvoer van enkele belangrijke exportproducten, in millioenen guldens (Ned.-Indië).

Producten	Januari/November			1938 meer (+) of minder (-) dan 1937
	1936	1937	1938	abs.
Tin (incl. tinerts).....	40,56	68,40	30,87	- 37,53
Thee.....	38,86	44,25	51,38	+ 7,13
Bevolkingsrubber (incl. uitvoerrechten)	64,29	153,52	69,96	- 83,56
Ondernemingsrubber (id.) ..	57,69	144,43	80,48	- 63,95
Aardolieproducten	82,31	150,85	147,12	- 3,73
Suiker.....	30,28	45,53	39,60	- 5,93
Suikerresidu	0,32	0,88	0,53	- 0,35
Koffie.....	14,41	24,44	12,82	- 11,62
Cassaveproducten.....	9,81	16,37	8,03	- 8,34
Copra.....	34,68	58,86	36,03	- 22,83
Palmolie.....	19,81	24,33	15,05	- 9,28
Peper.....	9,93	6,37	6,94	+ 0,57
Vezeis, v.a.s.	14,12	21,90	14,58	- 7,32
Mais.....	3,91	6,64	3,07	- 3,57

*

Invoer.

TABEL 9. De Ned.-Indische invoer naar gewicht en waarde ⁴⁾.

Maanden	Ned.-Indië			Java & Mad.	Buitengewesten
	Gewicht in 1000 ton bruto				
Sept. 1937.....		155,4	80,7		74,7
Oct. "		175,9	81,7		94,2
Nov. "		167,1	84,1		83,-
Sept. 1938.....		146,3	70,5		75,8
Oct. "		187,3	80,1		107,2
Nov. "		171,2	82,9		88,3
Jan./Nov. 1937.....		1.798,3	958,7		839,6
" " 1938.....		1.765,4	889,7		875,7
Waarde in mill. guldens					
Sept. 1937.....		44,9	28,7		16,2
Oct. "		45,5	28,7		16,8
Nov. "		41,1	25,4		15,7
Sept. 1938.....		38,5	26,1		12,4
Oct. "		41,2	26,4		14,8
Nov. "		42,-	27,9		14,1
Jan./Nov. 1937.....		452,5	291,1		161,4
" " 1938.....		425,6	277,7		147,9

4) Exclusief passagiersgoederen, post- en bootpakketten.

In het vorige verslag is reeds vermeld, dat het invoer-gewicht van de Buitengewesten in October 1938 zeer hoog was in verband met den grooten import van o.m. aardolie en aardolieproducten (ad 25.383 ton). Hoewel kleiner dan in October bleef de invoer van deze producten in November 1938 (ad 14.053 ton) in verhouding tot dien in de voorafgaande maanden toch vrij groot (tabel 10).

TABEL 10. Invoer van aardolie en aardolieproducten in de Buitengewesten, in 1000 kg (bruto).

Juni 1938.....	10.228
Juli "	8.849
Aug. "	7.972
Sept. "	8.878
October "	25.383
November "	14.053

De totale invoer van Java in November 1938 werd beïnvloed door den grooten invoer van goeniezakken. De invoer van dit artikel vertoonde ook in het verleden een grillig verloop (tabel 11).

TABEL 11. Invoer van goeniezakken, in 1000 kg (bruto).

Maanden	1936	1937	1938
Januari.....	388	8.264	8.888
Februari.....	2.138	3.865	8.408
Maart.....	2.933	5.268	1.909
April.....	3.094	2.697	2.039
Mei.....	2.948	3.542	1.275
Juni.....	1.333	1.797	1.014
Juli.....	990	2.703	1.423
Augustus.....	1.373	2.466	906
September.....	1.472	2.137	1.108
October.....	1.559	1.566	2.752
November.....	1.946	1.275	8.552
December.....	3.442	2.127	

Tabel 12 geeft het gewicht van den invoer in Java en Madoera en de Buitengewesten, gesplitst naar de belangrijkste groepen van invoerartikelen.

TABEL 12. Het invoergewicht van de belangrijkste groepen van importgoederen, in 1000 ton bruto.

Groepen van invoerartikelen	1937		1938		1937 Jan./Nov.	1938
	Oct.	Nov.	Oct.	Nov.		
Java en Madoera.						
Eetwaren en genotmiddelen (excl. rijst, kedelee en bier).....	13,6	14,5	13,6	14,3	148,4	149,4
Rijst				0,2	1,5	22,5
Mineralen	14,8	23,1	16,8	16,6	150,5	188,9
Chemische voortbrengselen, enz.	13,3	11,-	10,-	10,4	152,8	112,7
Aardewerk en porselein, enz.	1,2	1,1	1,7	1,4	20,8	21,5
Glas en glaswerk.....	1,7	2,8	2,-	2,-	20,5	22,3
Garens en manuf., enz. (excl. goeniezakken) ..	8,-	6,8	5,8	5,9	84,9	58,6
Goeniezakken	1,6	1,3	2,8	8,6	34,9	38,3
Papier en papierwaren, enz.	5,5	5,3	5,4	4,-	67,5	48,7
Metalen, v.a.s.	12,2	9,2	14,2	11,8	173,3	129,7
Rij-, voer- en vaartuigen, enz.	1,9	1,1	1,5	1,4	18,8	16,6
Machines, werktuigen, toestellen en gereedschappen, enz.	3,1	3,4	2,4	2,6	33,7	35,7

(vervolg tabel 12)

Groepen van invoerartikelen	1937		1938		1937	1938
	Oct.	Nov.	Oct.	Nov.	Jan./Nov.	
	Buitengewesten.					
Eetwaren en genotmiddelen (excl. rijst, kedgee en bier).....	10,8	10,8	11,2	10,1	118,8	100,9
Rijst	26,2	24,9	32,5	26,7	141,3	278,5
Mineralen	13,4	11,4	30,5	22,2	171,2	179,8
Chemische voortbrengselen, enz.	14,6	9,3	9,4	9,7	78,5	60,8
Aardewerk en porselein, enz.	1,8	2,-	1,9	1,-	20,3	13,1
Glas en glaswerk	0,9	0,9	0,4	0,4	8,9	4,3
Garens en manuf., enz. (excl. goeniezakken).	2,7	2,5	2,1	2,-	32,2	19,5
Goeniezakken	0,9	0,9	1,-	1,1	11,3	11,5
Papier en papierwaren, enz.	1,4	1,5	1,3	1,1	20,2	13,9
Metalen, v.a.s.	12,6	10,9	9,8	7,4	145,8	114,4
Rij-, voer- en vaartuigen, enz.	0,8	0,9	0,5	0,6	9,2	6,5
Machines, werktuigen, toestellen en gereedschappen, enz.	3,4	2,8	3,4	2,8	33,4	30,2

*

Handelsbalans.

Door de stijging van de invoerwaarde van October 1938 op November met *f* 0,8 mm en de daling van de uitvoerwaarde met *f* 6,6 mm bedroeg het exportsaldo in November slechts *f* 8,4 mm, tegen *f* 15,8 mm in October 1938 (tabel 13).

TABEL 13. Handelsbalans van Ned.-Indië, in mill. guldens ⁵⁾.

Jan./Nov.	Invoer	Uitvoer	Uitvoereccedent	
			absoluut	in % van den uitvoer
1931	526,5	782,2	255,7	33%
1932	364,4	536,6	172,2	32%
1933	287,-	446,7	159,7	36%
1934	265,5	488,5	223,-	46%
1935	250,7	451,7	201,-	44%
1936	250,5	534,6	284,1	53%
1937	452,5	905,9	453,4	50%
1938	425,6	641,6	216,-	34%

*

Verkeer.

Waarschijnlijk in verband met de Lebaran op 24 November 1938 waren de ontvangsten uit het reizigersvervoer van de meeste spoor- en tramwegen in November iets hoger dan in October 1938, die uit het goederenverkeer daarentegen lager (tabel 14).

⁵⁾ Exclusief passagiersgoederen, postpakketgoederen en goederen voor scheepsgebruik, exclusief gouduitvoer per postpakket, maar de uitvoerwaarde incl. alle uitvoerrechten.

TABEL 14. Ontvangsten van de belangrijkste spoorwegaansmaatschappijen, in duizenden guldens.

Maanden	Java en Madoera			Buitengewesten	
	S. S.	N.I.S.	Zuster-mijen ⁶⁾	S. S.	Deli Spoorweg Mij.
	Reizigersvervoer				
Sept. 1937.....	694	91	143	119	48
Oct. ".....	722	110	147	108	54
Nov. ".....	624	93	129	97	48
Sept. 1938.....	731	91	143	94	44
Oct. ".....	766	113	145	114	47
Nov. ".....	779	119	151	92	60
Jan./Nov. 1937.....	7.266	1.005	1.465	1.152	554
" / " 1938.....	8.026	1.090	1.497	1.097	546
	Goederenvervoer				
Sept. 1937.....	1.554	556	223	320	399
Oct. ".....	1.650	543	215	306	428
Nov. ".....	1.541	492	213	282	382
Sept. 1938.....	1.540	531	222	333	334
Oct. ".....	1.667	526	224	384	377
Nov. ".....	1.387	431	192	285	357
Jan./Nov. 1937.....	17.073	5.710	2.588	3.034	3.908
" / " 1938.....	16.102	5.168	2.585	3.499	3.724

*

Prijsniveau.

TABEL 15. Indexcijfers der groothandelsprijzen van in- en uitvoerartikelen (1913=100).

Groepen	1936	1937				1938			
	1-26 Sept.	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.
Textielen	73	99	96	94	89	97	92	94	93
Levensmiddelen.....	80	91	91	93	92	92	91	91	90
Metalen	64	135	134	132	129	112	112	112	111
Chem. en verfstoffen...	56	80	83	82	81	74	75	74	74
Diversen	86	100	100	100	99	94	94	94	94
Totaal invoerart.....	71	100	99	99	96	93	92	92	92
Tot. exportprod.: 12 prod. (gewogen ⁷⁾). 1929 = 100) ..	40	54	53	48	45	45	45	46	45

Het prijsniveau in den groothandel was in verslagmaand flauw. De indexcijfers van de groepen textielen, levensmiddelen en metalen waren een punt lager dan in October 1938. Ook het indexcijfer van de uitvoerproducten daalde in November met een punt (tabel 15). Wel noteerden tin en suiker in November hooger dan in October 1938, maar de prijzen van o.m. rubber, thee, mais, copra, koffie en palmolie waren lager (tabel 16).

De kosten van levensonderhoud waren in November iets hooger dan in October 1938, met uitzondering van die voor groep IV. De cijfers in December 1938 waren echter weder lager dan in October (tabel 17).

⁶⁾ Sem.-Joana St. Mij., Oost-Java St. Mij., Sem.-Cheribon St. Mij. en Serajoedal St. Mij.

⁷⁾ Gewogen overeenkomstig de exporthoeveelheden in 1935.

TABEL 16.

Prijzen van uitvoerproducten, in guldens per 100 kg.

Producten	1936		1937		1938			Nov. 1938 in % van Nov. 1937
	1-26 Sept.		Nov.		Sept.	Oct.	Nov.	
Tin.....	137,28		163,97		167,97	175,20	182,05	111%
Rubber, st. sheets en crêpe ⁸⁾ ..	0,27½		0,26½		0,29½	0,32	0,31	117%
Koehuiden	95,53		61,52		74,40	80,44	77,42	126%
Thee ⁸⁾	0,30½		0,42		0,40½	0,40	0,38½	92%
Djarakpitten	8,50		7,12		6,52	5,79	5,79	81%
Mais (Soerabaia-prijs)	2,99	12)	3,30		3,76	3,65	2,87	87%
Arachides	9,35		10,93		9,18	8,26	7,85	72%
Copra, fobnug	9,19		9,07		5,85	5,47	5,19	57%
Tapioca	6,38		5,81		4,50	4,40	4,61	79%
Damar	25,50		40,07		25,70	25,71	24,89	62%
Sisal ⁹⁾	21,25		23,87		16,56	16,31		13) 68%
Citronella-olie ¹⁰⁾	0,76½		1,42		1,05	1,03	0,99	70%
Kapok	31,17		44,53		44,53	44,53	44,53	100%
Cacao	13,36		35,62		27,75	26,—	24,87	70%
Peper, witte	19,02		23,48		20,50	20,82	20,12	86%
Koffie, Robusta	16,80		20,44		19,75	19,87	19,50	95%
Suiker, S.H.S. (exp. n. Br.-Indië)	3,60		5,94		5,97	5,97	6,12	103%
Palmolie ¹¹⁾	147,70		151,03		119,09	119,07	117,75	78%

TABEL 17. Indexcijfers der totale kosten van levens-
onderhoud¹⁴⁾ (Januari 1929 = 100).

Maanden	Gezin met een maandinkomen in Januari 1929 van :			
	f 63,09 (Groep I)	f 179,46 (Groep II)	f 387,44 (Groep III)	f 859,18 (Groep IV)
Januari 1938	52,62	56,48	59,11	61,—
Februari "	53,02	56,59	59,12	61,02
Maart "	52,96	56,70	58,93	60,94
April "	52,43	56,77	59,27	60,99
Mei "	52,08	56,65	59,42	61,11
Juni "	52,10	56,63	59,54	61,29
Juli "	52,09	56,51	59,52	61,37
Augustus "	52,54	56,74	59,42	61,34
September "	52,75	56,81	59,47	61,35
October "	52,82	56,98	59,51	61,37
November "	53,—	57,07	59,53	61,35
December "	52,66	56,96	59,44	61,26

De kosten van voeding der Inheemsche bevolking op Java en Madoera gaven in November wederom geen seizoensstijging te zien (tabel 18). De rijstprijzen waren wel iets hooger, maar mais, cassave en vooral klappers waren in prijs gedaald.

TABEL 18. Indexcijfers van de voedingskosten der Inheemsche
bevolking op Java en Madoera (1913 = 100).

Maanden	1937	1938
Januari	65	73
Februari	65	73
Maart	65	72
April	64	70
Mei	66	69
Juni	67	69
Juli	68	68
Augustus	71	68
September	72	68
October	73	68
November	74	68

8) Prijzen per ½ kg. 9) Noteeringen te A'dam/R'dam.
10) Prijzen per 1 kg. 11) Noteeringen van Zuid-Afrikaansche
palmolie te Londen per ton. 12) Nieuwe oogst, levering Jan./
Maart. 13) Oct. 1938 in % van Nov. 1937.
14) Basis: een gelijkblijvende levensstandaard van gemiddelde
gezinnen in Batavia, bestaande uit man, vrouw en twee minder-
jarige kinderen, waarvan één een instelling van lager onderwijs
volgend.

Bij de meeste groepen van Indische aandelen ver-
toonde het indexcijfer der koersen in November 1938
een kleine daling (tabel 19). Opmerkelijk is de stijging
van het cijfer der suikermaatschappijen; dit houdt
waarschijnlijk mede verband met de verhoogingen van
de limites van de Nivas.

TABEL 19. Indexcijfers der aandelenkoersen
(1928 = 100).

Specificatie	1937			1938			
	Sept.	Oct.	Nov.	Jan.	Sept.	Oct.	Nov.
Rubber Mijen.	77,5	58,7	53,1	57,9	56,2	61,3	60,0
Thee "	66,0	54,9	55,9	59,6	58,5	62,4	62,3
Tabak "	50,1	43,9	44,3	47,5	40,0	43,0	41,1
Suiker "	37,3	28,8	27,7	32,0	29,9	32,0	33,3
Cultuurbanken	42,7	35,7	34,2	37,1	38,5	40,1	40,5
Banken	47,5	42,6	42,7	43,7	39,7	40,9	40,6
Handel Mijen ...	104,2	93,6	90,3	94,6	84,2	89,2	89,1
Spoorweg "	46,6	39,8	38,2	40,3	30,3	31,5	30,9
Scheepvaart "	77,9	67,0	63,9	64,5	59,1	64,0	63,8
Alg. indexcijfer	61,0	51,6	50,0	53,0	48,4	51,6	51,2

Koersen der obl. Ind. leening 1937 (3%)	96 ¹¹ / ₁₆	96 ¹¹ / ₁₆	97 ¹ / ₂	98 ¹ / ₂	98 ¹¹ / ₁₆	99 ¹⁵ / ₁₆	98 ¹⁵ / ₁₆
--	----------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

*

Inlandsche landbouw en voedselsituatie.

De in 1938 tot en met November geoogste opper-
vakte eenjarige Inlandsche landbouwgewassen op Java
en Madoera bedroeg 8.300.000 ha, hetgeen ongeveer
gelijk was aan verleden jaar en 8% meer dan gemid-
deld in hetzelfde tijdvak der jaren 1928/37 (tabel 20).

Ofschoon in November meer sawahpadi bijgeplant
werd dan verleden jaar, wordt de indruk verkregen,
dat de Westmoessonpadi-werkzaamheden op normalen
tijd zijn ingezet.

De voedselvoorraden bij de bevolking waren terug-
lopend, maar de voorziening van voedsel had normaal
plaats door oogst of uit bijverdienste. De belangrijke
voorraden van rijst bij handelaren en pellerijen voor-
kwamen de gebruikelijke prijsstijging in dit seizoen.

Gewassen	Geogste uitgestrektheden in 1000 ha					Te velde staande aanplant in 1000 ha				
	Jan./Nov. 1938 geogst	Meer (+) of minder (-) t. o. v.				Staande aanplant ult. Nov. 1938	Meer (+) of minder (-) t. o. v.			
		Jan./Nov. 1937		Gem. Jan./Nov. 1928/1937			Ult. Nov. 1937		Gem. ult. Nov. 1928/1937	
		abs.	proc.	abs.	proc.		abs.	proc.	abs.	proc.
Padi.....	3.878	+ 71	+ 2%	+ 267	+ 7%	676	+ 28	+ 4%	- 48	- 7%
Maïs.....	1.830	- 65	- 3%	- 32	- 2%	998	+ 153	+ 18%	+ 63	+ 7%
Padi en maïs.....	5.708	+ 6	+ 0,1%	+ 235	+ 4%	1.674	+ 181	+ 12%	+ 15	+ 1%
Cassave.....	894	- 6	- 1%	+ 171	+ 24%	580	+ 88	+ 18%	+ 100	+ 21%
Andere knolgewassen.....	285	- 3	- 1%	+ 20	+ 8%	134	+ 22	+ 20%	+ 19	+ 17%
Peulvruchten.....	783	+ 34	+ 5%	+ 132	+ 20%	151	+ 24	+ 19%	+ 18	+ 14%
Overige gewassen.....	630	-	-	+ 42	+ 7%	284	+ 9	+ 3%	+ 25	+ 10%
Totaal generaal.....	8.300	+ 31	+ 0,4%	+ 600	+ 8%	2.823	+ 324	+ 13%	+ 177	+ 7%

Het voedselverbruik en de voedingstoestand van de bevolking was in November overal normaal; in Bodjonegoro thans ook voldoende als gevolg van den maïs-oogst en de getroffen steunmaatregelen.

In de Buitengewesten was de voedselsituatie in verslagmaand normaal, behalve in de onderafdeeling Zuid-Midden-Timor waar voedselschaarschte heerschte; door het Bestuur werd maïs verstrekt.

*

Werkloosheid.

De cijfers van het Kantoor van Arbeid betreffende de in November 1938 bij de Arbeidsbeurzen en de Correspondentschappen voor Arbeidsbemiddeling ingeschreven werkzoekenden geven in vergelijking met die van de voorafgaande maanden slechts geringe verschillen te zien (tabel 21).

TABEL 21. Het aantal ingeschreven werkzoekenden.

Tijdstip	Europ.	Inh.	Vr. O.	Totaal
<i>Arbeidsbeurzen excl. Correspondentschappen.</i>				
ult. Nov. 1935	4.792	13.622	1.110	19.524
" " 1936	5.073	13.058	975	19.106
" " 1937	6.230	11.997	981	19.208
" Dec. "	6.255	11.182	893	18.330
" Juli 1938	5.682	9.920	784	16.386
" Aug. "	5.774	10.153	805	16.732
" Sept. "	5.589	10.008	812	16.409
" Oct. "	5.615	10.058	794	16.467
" Nov. "	5.584	10.182	762	16.528
<i>Arbeidsbeurzen incl. Correspondentschappen.</i>				
ult. Nov. 1936	5.861	18.185	1.150	25.196
" " 1937	6.912	14.088	1.058	22.058
" Dec. "	6.865	13.100	1.015	20.980
" Juli 1938	6.141	11.410	884	18.435
" Aug. "	6.209	11.521	856	18.586
" Sept. "	5.967	11.295	861	18.123
" Oct. "	5.973	11.261	843	18.077
" Nov. "	5.948	11.357	810	18.115

Het aantal aanvragen van werkgevers bij de Arbeidsbeurzen en de Correspondentschappen is in November belangrijk toegenomen, het aantal plaatsingen is evenwel gelijk aan October 1938 gebleven (tabel 22).

TABEL 22. Aantal aanvragen van werkgevers en plaatsingen.

Maanden	Aanvragen van werkgevers	Plaatsingen
Nov. 1934.....	675	440
" " 1935.....	783	511
" " 1936.....	893	586
" " 1937.....	762	546
Dec. ".....	785	542
Juni 1938.....	744	537
Juli ".....	771	558
Aug. ".....	860	626
Sept. ".....	720	521
Oct. ".....	832	593
Nov. ".....	1.014	590

De in September/November 1938 door de Steuncomité's aan steunverlening uitgekeerde bedragen, zoodme die ten behoeve van de werkverschaffing uitgegeven, zijn hieronder vermeld (tabel 23).

TABEL 23.

Specificatie	1938		
	Sept.	Oct.	Nov.
I. Steunverlening :			
a. Steuncomité's op Java :			
1. uitgek. bedragen	f 47.731,—	f 46.358,—	f 46.966,—
2. gesteunde personen.....	1.533	1.385	1.401
w.v. : Europea- nen.....	1.320	1.262	1.275
Inheemschen	186	116	117
Chineezen ..	27	7	9
b. Steuncomité's in de Buitengewesten :			
1. uitgek. bedragen	f 1.365,—	f 1.110,—	f 1.131,—
2. gesteunde personen.....	58	53	53
w.v. : Europea- nen.....	24	23	23
Inheemschen	9	5	5
Chineezen ..	25	25	25
II. Werkverschaffing :			
1. cursussen - I.M.I.W.	f 21.160,—	f 19.610,—	f 19.075,—
2. afdelingen -	" 27.164,—	" 22.959,—	" 34.148,—
3. werkcentrales - C.C..	" 17.240,—	" 19.400,—	" 24.670,—

(Verslag van het Centraal Kantoor voor de Statistiek.)

